

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ: EL PRIMER CATALÀ AL COMITÈ OLÍMPIC INTERNACIONAL

Fundació Barcelona Olímpica

AULA D'HISTÒRIA

SANTIAGO
GÜELL I LÓPEZ:
EL PRIMER
CATALÀ AL
COMITÈ OLÍMPIC
INTERNACIONAL

Fundació Barcelona Olímpica

Editat per: Fundació Barcelona Olímpica

© SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ: EL PRIMER CATALÀ AL COMITÈ OLÍMPIC INTERNACIONAL

Aragón Pérez, Alberto

1a edició – Barcelona, Espanya: 2013

© Fotografies pàgines interiors tots els drets reservats:

- Alberto Aragón Pérez

- Conrado Duránte Corral

- Arxiu Nacional de Catalunya

- Arxiu Fotogràfic de Barcelona

- Centre d'Estudis Olímpics del Comitè Olímpic Internacional (OSC's IOC)

- Revista *Destino*, març de 1956

- foto escut: <http://www.futbolplus.com/foro/viewtopic.php?f=5&t=72942&start=6600>

- Diari *La Jornada Deportiva*, 8 de gener de 1923

- Diari *La Jornada Deportiva*, 17 de gener de 1923

- Diari *Sports*, 18 de desembre de 1923 (pàg.1)

- Diari *El Mundo Deportivo*, 26 de març de 1924

- Diari *La Vanguardia*, 3 d'abril de 1927 (pàg.16)

- Diari *El Mundo Deportivo*, 29 de maig de 1931

- Diari *La Vanguardia*, 24 de desembre de 1992

pàg.12

pàg.13-pàg.32-pàg.47

pàg.14-pàg.14-pàg.15

pàg.26-pàg.54-pàg.56

pàg.42-pàg.57-pàg.59

pàg.31-pàg.41-pàg.43

pàg.46-pàg.55-pàg.58

pàg.16

pàg.26

pàg.27

pàg.28

pàg.29

pàg.30

pàg.40

pàg.45

pàg.60

© Portada: Revista *Stadium*, 27 de novembre de 1915

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/stadium/id/3722/rec/131>

Arxiu de revistes catalanes antigues

© Altres textos pàgines interiors: els autors esmentats

INSTRUCCIONS ESPECIALS I ALTRES NOTES

© Tipografies:

S'han utilitzat 5 tipografies

- Nom: *BPdots-Atrevit*. Tipus: OpenType Tipus 1

- Nom: *OratorStd*. Tipus: OpenType Tipus 1

- Nom: *OratorStd-Slanted*. Tipus: OpenType Tipus 1

- Nom: *PTSans-Regular*. Tipus: OpenType TrueType

- Nom: *PTSans-Italic*. Tipus: OpenType TrueType

© Disseny gràfic: M. Salomé Clavijo

© Correcció lingüística: Fundació Barcelona Olímpica

Dipòsit Legal: B-21346-2013

Imprimeix: qpprint

Imprès a Espanya

Aquesta col·lecció, realitzada des del Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport Joan Antoni Samaranch, té com a objectiu donar a conèixer fets i curiositats de la història de l'esport català i barceloní, d'una forma senzilla i utilitzant com a suport articles de la premsa escrita.

1

L'ESPORT A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA 1929

2

ELS JOCS ESPORTIUS DE BARCELONA 1962-1966

3

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ: EL PRIMER CATALÀ AL COMITÈ
OLÍMPIC INTERNACIONAL

ÍNDIX

I.

LA FAMÍLIA. ELS INICIS COM A EMPRESARI I POLÍTIC_7

II.

ESPORT: DE JUGADOR DE POLO A MEMBRE DEL COI I
PRESIDENT DEL COE_____17

III.

CONSOLIDACIÓ DINS DE L'OLIMPISME, BARCELONA
1936 I LA II REPÚBLICA_____33

IV.

SOTA EL FRANQUISME. ELS JOCS MEDITERRANIS DE
BARCELONA_____48

I. LA FAMÍLIA. ELS INICIS COM A EMPRESARI I POLÍTIC

Dedicat a Chapi¹

Per tal de conèixer les circumstàncies del primer membre català del Comitè Olímpic Internacional durant més de tres dècades, qui va reconstituir el Comitè Olímpic Espanyol i qui va promoure l'organització dels Jocs Mediterranis de 1955 a Barcelona, cal parlar de la família dins la qual va néixer i créixer. Una família, la Güell i López, que representa d'una manera fantàstica aquella burgesia que va emprendre el desenvolupament industrial que es va experimentar a partir del segle XIX i que va suposar un gran impuls econòmic, social i cultural a la vida catalana d'aquella època.

Lavi de Santiago, Joan Güell i Ferrer, va néixer a la localitat tarragonina de Torredembarra l'any 1800. Va fer fortuna des de molt jove a Santo Domingo i a Cuba, la qual cosa li va permetre el retorn a Catalunya el 1836 com a industrial tèxtil. El seu matrimoni amb Francesca Bacigalupi, que pertanyia a una família de banquers catalanogenovesos, li va permetre disposar, amb 40 anys, de prou capital per fundar, a Sants, l'empresa El Vapor Vell, que va començar a fabricar en exclusiva a Espanya teixits de pana per als obrers fabrils i que fins llavors havien d'importar de la Gran Bretanya. Convertit ja en un dels principals promotors de la industrialització catalana, va participar en la creació d'empreses i institucions com ara La Maquinista Terrestre i Marítima o l'Institut Industrial de Catalunya². Va fer el salt a la política adherint-se a la Unió Liberal liderada per O'Donnell i va ser diputat per Barcelona a les Corts, la qual cosa li va servir per defensar els interessos de la burgesia catalana i el procés d'industrialització basat en les teories proteccionistes³.

El fill de Joan i Francesca, Eusebi Güell i Bacigalupi, va néixer a Barcelona el 1846. Cursà nombrosos estudis en lletres i ciències aquí, a França i a Anglaterra, una formació completa que li va ser favorable a l'hora de posar-se al capdavant del conglomerat empresarial del seu pare. Amplià aquests negocis i indústries que heretà, a partir d'iniciatives

- 1 Diego Chapinal Heras, futur doctor sobre l'antic santuari de Dodona (Janina, Grècia), va ser al meu costat quan vaig fer el primer pas en el món de l'olimpisme.
- 2 Galí Farré i Lacuesta Contreras, *La vida a palau: Eusebi Güell, Antoni Gaudí, dos homes i un projecte*, 2002, p. 14.
- 3 www.congreso.es (consultat l'11 de setembre de 2013). A la fitxa de Joan Güell i Ferrer a la web del Congrés apareixen les dades de les seves dues eleccions com a diputat: en les de març de 1857, dels 1.268 electors per la circumscripció de Barcelona votaren 559 homes, i 329 d'ells ho van fer per Joan; i en les d'octubre de 1858, de 1.089 electors i 584 votants va rebre 268 vots. Es donà de baixa el 1862 i fou substituït pel republicà Estanislau Figueras.

com ara una fàbrica de panes a Santa Coloma de Cervelló, coneguda com a Colònia Güell. El seu matrimoni amb la filla d'Antoni López, marquès de Comillas, una altra gran figura de la industrialització catalana, el va ajudar a consolidar el seu capital empresarial⁴. A causa de l'eloqüent prosperitat que tots aquests negocis li van proporcionar, es va produir una de les societats que més esplendor han reportat a la cultura catalana en l'àmbit mundial: la profunda amistat que existia entre Eusebi i l'arquitecte Antoni Gaudí i Cornet. L'empresari li va encarregar la construcció de la seva residència senyorial (el Palau Güell), l'església de la Colònia Güell, el celebèrrim Park Güell i diversos edificis a les seves finques de Pedralbes i del Garraf⁵.

La seva intensa formació explica la faceta de científic, que el portà a patrocinar institucions com l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i la publicació de textos científics, alguns dels quals van assolir gran rellevància dins de les seves disciplines⁶. Va tenir un gran interès per potenciar la identitat catalana i pel renaixement de la llengua catalana⁷, tot estimulant el desenvolupament de la cultura amb iniciatives com els Jocs Florals (dels quals va ser protector des de 1874 i president el 1900). Va donar suport econòmic a la revista quinzenal *La Renaixensa*, des d'on va publicar diversos articles en defensa del catalanisme, i va ser membre fundador del partit Centre Català, sorgit com a reacció al bipartidisme centralista de la Restauració. Pertanyent als sectors conservadors del partit contraris al lideratge d'Almirall, va ser un dels personatges que va liderar l'escissió i la posterior creació de la Lliga Regionalista el 1887⁸. Com a dirigent de la Lliga, va ser regidor a l'Ajuntament de Barcelona, membre de la Diputació provincial i participà, el 1892, en l'assemblea de les Bases de Manresa. No obstant això, la seva posició catalanista no era incompatible amb la convicció a favor de la monarquia i, igual que el seu sogre, el marquès de Comillas, gaudia de tracte personal amb la família reial. Deu anys abans de morir, el 1908, Alfons XIII va concedir a Eusebi Güell i Bacigalupi el comtat de Güell com a recompensa per contribuir al progrés econòmic del país.

Isabel López i Bru –filla del pròsper Antoni López– i Eusebi Güell van formar, en contraure matrimoni, una de les famílies més riques de l'alta societat catalana de finals del segle XIX i principis del XX. Van tenir deu fills, els quals van créixer en el majestuós Palau

4 Galí Farré i al., *op. cit.*, p. 16. La Colònia Güell, cofundada amb Ferran Alsina el 1890 i que en dues dècades superava el miler de treballadors, és un exemple del caràcter emprenedor d'un Eusebi Güell que també va tenir càrrecs a la banca, creà altres empreses com ara Asland, de ciments, i fou directiu a Ferrocarrils del Norte o la Compañía de Tabacos de Filipinas, entre d'altres.

5 Galí Farré i al., *op. cit.*, p. 47.

6 *L'immunité par les leucomaïnes*, de 1886, suposà una interessant aportació a la medicina europea del moment.

7 Grau i Mateu, *La Lliga Regionalista i la llengua catalana*, 2004, pp. 15-33.

8 Grau i Mateu, *op. cit.*, pp. 46-56. La Lliga naixé com un partit que defensava les mateixes idees que albergava Eusebi: promoció de la cultura i la llengua catalanes, posició social conservadora i petició a Madrid de major protecció a la industrialització catalana.

Güell barceloní dissenyat per Gaudí⁹, i van rebre totes les cures i tota la formació pròpies de la privilegiada posició social en què van néixer. Com a exemple de com n'era, de selecte, l'entorn de persones que solien freqüentar el Palau Güell, els nens Güell i López van tenir com a preceptors el canonge Jaume Collell i el mossèn Jacint Verdaguer. Amb els seus pares van viatjar a destinacions d'Europa com ara Montecarlo i la wagneriana Bayreuth, i van tenir de companys d'estudis, a Comillas, els infants de la família reial¹⁰. Els germans Güell i López, dels quals Santiago era el setè¹¹, van venir al món al llarg de les dècades de 1870 i 1880, i en tots els casos van tenir unes biografies acords a la condició social de què partien. Per exemple, la primogènita Isabel va ser pianista i va compondre diverses peces musicals. Joan Antoni, com a home primogènit, va heretar el comtat de Güell i el marquesat de Comillas i va arribar a ser alcalde de Barcelona¹². Maria Cristina es va casar amb el ministre José Bertrán y Musitu. Eusebi va ser enginyer, empresari i va gaudir de la confiança d'Alfons XIII. En definitiva, cap dels fills del comte de Güell i d'Isabel López i Bru va desaprofitar l'estatus privilegiat que aquests els van donar. Santiago i Claudi van ser honrats per Alfons XIII el 1911, tres anys després d'ennobrir el seu pare, amb els títols aristocràtics de baró i vescomte de Güell, respectivament. A causa de la primerenca mort de Claudi, el vescomtat va passar al seu germà Eusebi. Pel que fa a Santiago, se sentia molt orgullós de la seva baronia de Güell i solia ser esmentat a través del seu títol a la premsa i en els organismes als quals pertanyia¹³.

Santiago Güell i López també va rebre una formació sòlida en centres nacionals i internacionals, després de la qual va poder començar a ocupar càrrecs dins del conglomerat empresarial de la seva família. Va acollir les primeres responsabilitats a finals de la primera dècada del segle XX, una època en què la casa Güell vivia un gran esplendor per la seva poderosa organització i per una robustesa que li permetia sortir airosa de les sacsejades que ja començaven a succeir en aquella dècada, tot gaudint d'un gran prestigi i del caire de ser una «institució» de l'economia catalana¹⁴. Santiago exercia de

9 Galí Farré i al., *op. cit.*, pp. 24-27. No obstant això, aquest edifici no va estar acabat fins que Santiago tenia cinc anys. Una altra residència de la família fou l'actual Palau Reial de Pedralbes, regalat per Santiago i els seus germans a Alfons XIII després de la mort del seu pare, el comte de Güell.

10 Galí Farré i al., *op. cit.*, p. 29.

11 Santiago Güell i López va néixer el 29 de juliol de 1883 a Sant Sebastià, mentre la seva família hi estiujava.

12 www.diariomontañes.es (consultat l'11 de setembre de 2013). Joan Antoni es va fer càrrec de la major part dels negocis heretats del seu pare i fou comissari regi de Turisme durant la dictadura de Primo de Rivera. El 1930 va ser designat alcalde de Barcelona, un càrrec que va exercir fins a la proclamació de la II República. Durant aquest règim fou un polític destacat de la Lliga, la qual cosa el forçà a exiliar-se després de la Guerra Civil i a viure després retirat a Mallorca.

13 El nom amb el qual el COI el reconeix oficialment en els seus registres és el de Barón Santiago de Güell.

14 *Cataluña*, 18 de febrer de 1911.

director al capdavant de la fàbrica tèxtil Colònia Güell, al costat del seu germà Claudi, que exercia de gerent. La seva relació amb els obrers es pot definir com a paternalista, amb gestos com ara el de donar part de la seva pell per a la curació d'un jove cremat per un producte químic per tenyir¹⁵. Igual que el seu germà Joan Antoni, va participar en els negocis que es van obrir amb el control espanyol del Marroc septentrional amb la compra d'algunes explotacions mineres¹⁶.

La segona meitat de la dècada de 1910 a Catalunya va estar marcada per una gran conflictivitat obrera, unes protestes de les quals no es van lliurar les empreses de la casa Güell. El 1919 va ser un any amb molts actes violents i vagues amb què els treballadors denunciaven les males condicions socials i laborals a costa dels interessos econòmics de patrons i empresaris com el baró de Güell. Preocupat per aquesta qüestió, amb el seu càrrec a la Federació Patronal, va capitanejar el gremi empresarial que defensava l'intens moviment obrer. Va estar al capdavant de la «comissió d'auxili» que aquest organisme va crear com a resposta als danys que les indústries patien per les vagues i els sabotatges¹⁷. Malgrat l'inestable clima que es vivia a la indústria catalana, les empreses dirigides per Santiago Güell no es van veure perjudicades amb especial intensitat i la seva gestió al capdavant proporcionava, en general, un balanç positiu. A part dels negocis que va heretar, com el tèxtil, es va internar amb èxit en altres sectors industrials com el siderúrgic (dins del consell d'administració d'Aceros San Martín S.A.¹⁸) i l'elèctric (de la junta directiva de la Cooperativa de Fluido Eléctrico¹⁹). El baró era una figura destacada de l'empresariat català, i per això va liderar una de les tres comissions barcelonines que, representant cadascuna un sector econòmic, es van entrevistar amb el president del govern Miguel Primo de Rivera només un mes després del cop d'estat²⁰. Aquesta entrevista va servir per potenciar les bones relacions que mantenia amb el general des d'abans que aquest prengués el poder.

Santiago, per haver nascut en una família distingida de l'alta burgesia catalana que va acabar encastant amb la noblesa, va créixer relacionant-se amb personatges tan significatius de la vida política i social com la mateixa família reial espanyola: no era estrany veure els seus membres visitant la residència del Palau Güell²¹. Aquest edifici o el Park

15 *Cataluña*, 6 de maig de 1911. Aquesta donació desinteressada va gaudir de molta promoció, i fins i tot arribà, a través del bisbe de Vic, a oïdes del papa Pius X, qui com a reconeixement li concedí l'ordre pontificia Benemerenti.

16 *ABC*, 30 de juliol de 1911.

17 *ABC*, 3 de gener de 1919.

18 *La Vanguardia*, 1 de novembre de 1921.

19 *ABC*, 7 de febrer de 1923.

20 *ABC*, 7 d'octubre de 1923.

21 *Cataluña*, 13 de febrer de 1908. Aquest diari informava de la festa celebrada per Eusebi al Palau, on van acudir «las más sobresalientes y distinguidas personalidades de la nobleza, la política, el arte, la banca la industria y el comercio», i entre els quals hi havia la germana d'Alfons XIII, la infanta Maria Teresa.

eren també seu de l'activitat política del comte de Güell, membre influent de la Lliga Regionalista que va fer d'amfitrió en diverses reunions d'aquest partit²². Tot i que aquesta afiliació va provocar l'atac d'alguns mitjans madrilenys a la família Güell i López en el seu conjunt²³, Santiago va seguir els passos familiars i es va interessar per la política activa encara que per un camí diferent del seu pare i el seu germà Joan Antoni, vinculats a la Lliga. El 1918 les discussions al Congrés sobre el fet de concedir un estatut d'autonomia a Catalunya van provocar l'escissió del fins aleshores homogeni grup parlamentari de la Lliga, i naixia la formació Unió Monàrquica Nacional (UMN) amb l'objectiu de defensar les postures dinàstiques i centralistes de la dreta catalana. Això va provocar que sorgís una tercera formació, la Federació Monàrquica Autonomista (FMA), que amb un programa catalanista i liberal però monàrquic se situava com a alternativa intermèdia entre la Lliga i la UMN²⁴.

El baró de Güell va ser un dels fundadors i dirigents d'aquest partit polític, i el fet de pertànyer-hi permet descobrir l'ideari polític que albergava: era defensor d'una posició diferenciada per a Catalunya però dins d'un Estat espanyol unit sota la monarquia dels Borbons i del manteniment de l'ordre social des de les postures més liberals de l'espectre dinàstic conservador. En dos anys Santiago va anar adquirint més responsabilitats dins de l'FMA al mateix temps que les assumia a la Federació Patronal, i la confiança que es tenia en ell com a garant de determinats interessos socioeconòmics davant l'incessant clima de conflictivitat a Catalunya²⁵ va fer que aconseguís l'acta de diputat a les eleccions generals de desembre de 1920, l'únic escó que va treure l'FMA²⁶. Criticat per la premsa conservadora de Madrid²⁷, mentre que en l'opinió pública catalana es va llaurar una imatge d'home de consens, el baró va exercir les seves responsabilitats polítiques amb una postura parlamentària molt propera a la de la Lliga Regionalista i a favor de l'idioma català²⁸. Va tornar a ser candidat de l'FMA per Arenys de Mar a les eleccions de l'abril de 1923 i va tornar a sortir escollit diputat²⁹. El caràcter socialburgès i la postura

22 Grau i Mateu, *op. cit.*, p. 187; *Cataluña*, 9 d'abril de 1910.

23 *Cataluña*, 18 de juliol de 1908. Es menyspreaven les estàtues erigides a Joan Ferrer i Antoni López.

24 Grau i Mateu, *op. cit.*, pp. 332-338. En les eleccions al Congrés de 1918 la Lliga i la UMN obtingueren tretze diputats cadascuna, mentre que l'FMA aconseguí un escó.

25 *ABC*, 15 de febrer de 1920. Santiago Güell comptava amb el suport de veus molt reaccionàries contra les protestes obreres, com ara la de Milans del Bosch, capità general a Catalunya, i alhora d'aquella burgesia que donava suport a la concessió d'autonomia a Catalunya.

26 www.congreso.es (consultat l'11 de setembre de 2013). A la fitxa de Santiago Güell i López al web del Congrés figuren les dades de la seva elecció com a diputat: dels 10.876 electors per Arenys de Mar (el districte pel qual es presentà, a la circumscripció provincial de Barcelona) votaren 8.700 homes, 5.341 dels quals ho van fer per Santiago i la candidatura de l'FMA. Es donà d'alta com a diputat el 2 de gener de 1921.

27 *ABC*, 4 de gener de 1921.

28 Grau i Mateu, *op. cit.*, p. 417; *La Veu de Catalunya*, 28 d'octubre de 1922.

29 *ABC*, 4 de gener de 1921; www.congreso.es (consultat l'11 de setembre de 2013). Dels

catalanista van tornar a ser determinants perquè el baró repetís escó³⁰, tot i que el va ocupar durant una legislatura especialment breu a causa del cop d'estat de Primo de Rivera al setembre i malgrat que en un principi Güell i el seu partit, l'FMA, li van donar suport³¹.

^ ^

MONUMENTS DELS AVIS DE SANTIAGO GÜELL: JOAN GÜELL
A GRAN VIA DE LES CORTS CATALANES I ANTONI LÓPEZ A
L'INICI DE VIA LAIETANA

11.281 electors censats votaren 8.546 homes, dels quals 4.333 ho van fer per Santiago Güell sota la candidatura de l'FMA.

La Vanguardia, 23 de maig de 1923.

Grau i Mateu, *op. cit.*, p. 439.

30

31

^

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ
A LA DÈCADA DE 1910

>

▼

<u>Colonia Güell</u>		<u>abril de 1920</u>	
<u>Relacion de ingresos y gastos del mes citado.</u>			
<u>Ingresos.</u>		<u>Gastos.</u>	
		<u>Pts.</u>	<u>Cts.</u>
Existencia en Marzo		6	59
<u>Hacienda de Can Soler</u>			
Recaudado de esta hacienda			
<u>Hacienda de Can Julia</u>			
Cobrado de los arrendatarios			
<u>Alquileres Casas Colonia</u>			
Cobrado de este mes		12	45 70
Ingreso de meses atrasados		2	91 75
<u>Alquileres Casas Julia</u>			
Cobrado de este mes		7	35
de meses anteriores		2	7 00
<u>Total</u>		16	59 54
30 abril 1920			
Firmado			

FULL DE COMPTABILITAT DE LA COLÒNIA GÜELL DE L'ANY
1920, POC DESPRÉS D'ESTAR AL CÀRREC DE SANTIAGO

Quelques-uns ont les opinions exprimées par ces deux articles par conséquent, ne paraissent pas avoir de convictions. Tout se passe comme si l'on avait écrit ces deux articles d'un seul coup, sans aucune réflexion, sans aucune connaissance de la situation, sans aucune connaissance de la situation, sans aucune connaissance de la situation.

[illegible][illegible][illegible]

II. ESPORT: DE JUGADOR DE POLO A MEMBRE DEL COI I PRESIDENT DEL COE

Santiago Güell i López conjugava els seus llaços amb els sectors de la més alta societat amb la pràctica d'un dels esports més habituals en aquest grup social: el polo³². Aquest esport eqüestre, que era al programa olímpic entre 1900 i 1936, estava molt vinculat a l'aristocràcia i l'alta societat, cosa que era realment certa a Espanya³³. Disputat per pocs jugadors en cada equip –només quatre amb la pilota en joc, la procedència i riquesa dels quals, com Güell, els permetia tenir prou temps lliure per a aquesta classe d'exercicis i ocis–, assegurava que era un esport purament amateur. Santiago, que en totes les notes de premsa sobre partits disputats és anomenat Baró de Güell, va jugar nombrosos partits al Real Polo Jockey Club de Barcelona, però també en altres llocs de Catalunya i Espanya, com el palau de la Magdalena de Santander davant la presència d'Alfons XIII i la reina Victòria³⁴. Tant si es tractava de torneigs o d'amistosos, era molt habitual que en les pàgines de la premsa esportiva i la generalista s'informés, des de la meitat de la dècada de 1910, de partits de polo amb la presència del baró com a jugador³⁵. Les cròniques solien fer referència al paper de Santiago en els partits i els gols que marcava. Era un jugador de polo de qualitat reconeguda i per això mereixia espai en publicacions com la revista *Stadium*, amb una portada que ofería una foto del baró a cavall amb el titular «El Barón de Güell, uno de los más diestros jugadores del Real Polo Jockey Club»³⁶.

Ser jugador de l'esport eqüestre del polo li va obrir la porta per ocupar llocs en institucions esportives, un camí que començava per aquelles que estaven relacionades amb

32 *ABC*, 11 de febrer de 1923. Una de les activitats realitzades durant la visita a Barcelona de l'infant Fernando, cunyat d'Alfons XIII i que s'hostatjà a la residència del germà de Santiago el comte de Güell, va ser un partit en el Real Polo Jockey Club, on jugava el baró.

33 Wallechinsky, *The complete book of the Olympics*, 2008, p. 1174. La selecció espanyola de polo, subcampiona en els JJOO d'Anvers 1920, estava formada pel duc d'Alba i el seu germà, per dos nebots del marquès de Villamejor (i fills del comte de Romanones) i pel comte de la Maza.

34 *ABC*, 18 d'agost de 1919. L'actual Reial Club de Polo de Barcelona es fundà el 1897 per fomentar el joc del polo, esport introduït a la ciutat en les últimes dècades del segle XIX a través del Círculo Ecuestre.

35 *Stadium*, 15 de gener de 1916 i 29 de desembre de 1917; *La Vanguardia*, 7 de gener de 1915, 27 de desembre de 1921, 24 de gener de 1922 i 27 de febrer de 1923. Els equips eren una constant (vermells o encarnats contra blancs) però els integrants no eren fixos, i Güell jugava indistintament en qualsevol d'ells. Ell, igual que els altres jugadors, jugava partits al Real Polo Jockey Club en qualitat de soci.

36 *Stadium*, 27 de novembre de 1915.

els cavalls i en les quals al final va acabar aconseguint un seient en el Comitè Olímpic Internacional (COI). Aquest nou recorregut dins del món de l'esport el va iniciar l'any 1917 quan, per l'augment de les curses de cavalls que s'estava vivint a Barcelona, es va decidir fundar una societat per organitzar-les i fomentar-les. Santiago Güell va ser un dels vocals que van integrar el nou Comitè, on va coincidir amb alguns dels jugadors de polo amb qui disputava partits. A més, va ser triat com un dels tres comissaris de carreres³⁷. Quan a principis de 1921 la Federación de Sociedades Deportivas de Barcelona i el Sindicat de Periodistes Esportius decidiren crear un consell organitzador per dur a terme la primera Olimpíada Catalana, es van decantar per Güell per al càrrec de vicepresident. Un dels objectius era canalitzar l'entusiasme per l'esport a Catalunya i preparar Barcelona per a una candidatura olímpica per al 1924³⁸. Un any després, amb la institucionalització d'un esport català que avançava imparable i amb Güell treballant-hi a favor –una tasca reforçada per la seva condició de primer membre català del COI des de l'estiu de 1921–, el baró va ser una de les personalitats que van fomentar i fer realitat la constitució, el 1922, de la Confederació Esportiva de Catalunya (CEC), el màxim òrgan gestor de l'esport català i que agruparia totes les federacions esportives catalanes³⁹. Constituïda per decisió unànime de tots els individus destacats, estaments i federacions presents a l'assemblea fundacional, es va acordar que Santiago seria la persona apropiada per ocupar una de les vicepresidències de la Confederació. Sis mesos després, aquest organisme es reorganitzava per dotar-lo d'una estructura d'acord amb la complexitat de la seva composició, tot mantenint Güell la vicepresidència i acceptant la presidència del comitè executiu, un dels grups de treball que es van crear⁴⁰.

De la mateixa manera que Joan Antoni Samaranch va compatibilitzar les seves responsabilitats olímpiques amb el foment de l'esport català des de la gestió de federacions i altres òrgans⁴¹, Güell i López va anar augmentant la seva experiència en la gestió de diversos esports, més enllà del món hípic des del qual va començar, per la «reconocida competencia» amb què responia a unes responsabilitats que se li anaven acumulant. A l'octubre de 1922 es va fundar la Federació Catalana d'Hoquei per donar resposta a la demanda d'ordenació d'un esport cada vegada més practicat. La primera directiva, on la tasca principal era confeccionar un reglament tècnic, va quedar sota la presidència del baró de Güell⁴². Aleshores, i amb vistes al proper Mundial de tennis en pista coberta

37 *La Vanguardia*, 2 de maig de 1917.

38 *El Mundo Deportivo*, 27 de gener de 1921; *ABC*, 23 de gener de 1921.

39 *La Jornada Deportiva*, 23 de gener de 1922; *La Vanguardia*, 24 de gener de 1922. La Confederació Esportiva de Catalunya fou fruit de la fusió entre la Federación de Sociedades Deportivas (entitat creada el 1911 per coordinar diferents federacions) i el consell de les Olimpíades Catalanes.

40 *La Jornada Deportiva*, 17 de juliol de 1922.

41 El 1966 Samaranch es convertí en el segon membre català del COI.

42 *La Jornada Deportiva*, 2 d'octubre de 1922; *El Mundo Deportivo*, 9 de novembre de 1923. Arribà al càrrec a causa de la secció d'hoquei amb què comptava el Real Polo Jockey Club.

que se celebraria a Barcelona (1923), va tenir lloc una reunió per analitzar la marxa dels preparatius i on Güell representava la CEC. En nom seu i d'aquesta entitat, va oferir tot el suport per organitzar bé el Mundial, tot argumentant que «por ningún concepto puede suponerse que los catalanes no estimarán oprobio y vergüenza el desistimiento de asumir tan honrosa responsabilidad⁴³».

La CEC s'anava afermant com un cos actiu que impulsava l'esport català en el seu conjunt, i era normal trobar mencions a la premsa sobre la perícia i les gestions del baró dins la feina conjunta dels seus membres directius⁴⁴. Un dels molts plans adoptats fou el patrocini, sota el nom de Challenge Barón de Güell, de la cursa de 10 km per Barcelona coneguda com a Jean Bouin. Això va implicar que ell fos l'encarregat de donar l'àrrea prèvia a la sortida i que part del recorregut transcorregués per la seva carretera particular dins dels seus terrenys a Pedralbes⁴⁵. D'altra banda, el suport al Mundial de tennis es materialitzava en formar part del comitè d'alt patronatge que es creà⁴⁶. En aquells esdeveniments esportius als quals assistia en qualitat d'autoritat, com per exemple durant un partit de futbol en què va homenatjar Joan Gamper, conjuminava en la seva persona la representació del COI i de la CEC⁴⁷. Al costat dels altres càrrecs que anava prenent, com el de president de la Federació d'Hoquei, Santiago Güell havia aconseguit ser una de les personalitats més influents de l'esport català amb només quaranta anys d'edat.

El Comitè Olímpic Internacional fundat a París el 1894 es va constituir com una institució independent amb membres que havien de ser els representants de l'olimpisme als seus respectius països. El baró de Coubertin⁴⁸ es va encarregar personalment de triar els altres tretze membres fundacionals del COI, tot escollint aristòcrates, militars d'alt rang i personalitats acadèmiques de diversos continents (però no d'Àsia ni l'Àfrica). L'elecció dels posteriors membres va seguir essent una decisió personal de Coubertin, però sempre amb la premissa de ser individus molt cultes, portar una vida exemplar (és a dir, tenir un estatus social distingit), posseir coneixements esportius i tenir autoritat politicolegal i moral als seus països d'origen perquè «il incombe aux membres du Comité une tâche considérable» perquè «ils sont les représentants de cette institution [el COI] auprès des fédérations de leur pays, ses ambassadeurs en quelque sorte⁴⁹». Molt interessat en

43 *La Vanguardia*, 12 de novembre de 1922.

44 *La Jornada Deportiva*, 15 de desembre de 1922; *La Vanguardia*, 17 de desembre de 1922: «Hemos hablado mucho de lo que podría y debía hacer la Confederación, pero nunca como hoy podía darse por tan segura la realización de los vastos planes que ideaban sus directivos».

45 *La Jornada Deportiva*, 8 de gener de 1923.

46 *La Jornada Deportiva*, 10 de gener de 1923.

47 *La Vanguardia*, 27 de febrer de 1923.

48 Pierre de Coubertin, francès, és el pare dels Jocs Olímpics moderns i fou el segon president del COI, des del 1896 fins al 1925.

49 Coubertin, «L'organisation olympique». *Revue Olympique*, 11, 1903, pp. 35-38.

què un país de les dimensions d'Espanya estigués representat, va convèncer el marquès de Villamejor perquè el 1902 acceptés ser el primer i únic membre espanyol del COI⁵⁰. Va mantenir aquesta exclusivitat fins a la seva renúncia (poc abans de la seva mort el 1921) d'acord amb el desig de Coubertin que amb un membre per estat n'hi havia prou: «le Comité International Olympique est permanent et se recrute lui-même à raison d'un membre au moins, de trois au plus pour chaque pays représenté⁵¹».

Els primers membres espanyols del COI s'ajustaven bé als requisits requerits per entrar a la institució: el marquès de Villamejor provenia de la noblesa madrilenya relacionada amb la casa reial⁵² i Horaci Echevarrieta era un pròsper industrial bilbaí⁵³. Com abans s'ha descrit, Santiago Güell i López era un home molt culte gràcies a la instrucció que el seu pare Eusebi, el gran mecenes de l'art català, va procurar a tots els seus fills; portava un dels cognoms més il·lustres de Catalunya; era un hàbil empresari; tenia experiència amb l'esport (practicant-lo i en institucions), i els votants barcelonins l'havien triat com a diputat el 1920. Per tant, reunia totes les condicions perquè el president del COI, el baró de Coubertin, diposités la seva confiança perquè entrés dins d'un olimpisme que el francès concebia com a «une aristocratie, une élite⁵⁴». Catalunya, tan lloada pel mateix Coubertin pel seu foment de l'esport, no havia tingut encara cap «soci» en aquest club gestor de l'olimpisme. Una falta que quedaria solucionada el mes de juliol de 1921, quan Coubertin va comunicar per carta al baró de Blonay⁵⁵ el resultat de la cooptació postal segons la qual s'havia triat, davant el buit de representació espanyola deixat després de la dimissió de Villamejor, «la place du Baron de Guëll [sic] et de Don Horace Echevarrieta en qualité de membres pour l'Espagne⁵⁶».

Güell, oficialment el 105è membre del COI, romandria en aquest càrrec més de tres dècades, fins a la seva mort. Des que es va produir aquesta elecció, es convertia, de fet, en

50 García i García, *Acta de constitución oficial y miembros del COE de 1912*, 2013, p. 41.

51 Règles Olympiques (Olympic Charter), 1920, article II.

52 García i García, *op. cit.*, p. 55. Gonzalo de Figueroa y Torres, nascut el 1863, es dedicà a negocis immobiliaris i miners. El seu germà, el comte Romanones, era líder del Partit Liberal i fou president del govern en tres ocasions. Fou alcalde de Madrid el 1904 i 1905. Morí a Lausana el 1921, encara com a president del COE, entitat de la qual fou fundador.

53 Díaz Morlán, *Horacio Echevarrieta, 1870-1963: el capitalista republicano*, 1999. Gràcies al seu imperi empresarial fonamentat en la possessió d'una de les drassanes més importants d'Euskadi, fou triat per substituir Villamejor al COI el juliol de 1921, però després de la seva constant inactivitat olímpica, dimití vint mesos després.

54 Coubertin, *Les assises philosophiques de l'olympisme moderne*, 1935.

55 Godefroy de Blonay, membre suís del COI entre 1899 i 1937, era la mà dreta de Coubertin dins del COI i fins i tot el substituï com a president interí mentre el francès servia al seu país durant la I Guerra Mundial.

56 Carta del baró de Coubertin al baró de Blonay, 30 de juliol de 1921, arxius de l'IOC's Olympic Studies Center. En la mateixa missiva s'anuncia l'elecció de Nizzam Eddin Khoi per Pèrsia.

la màxima autoritat esportiva a Catalunya, cosa que resultava lògica després del prestigi forjat en institucions com ara la CEC. Fins i tot la màxima autoritat a tot Espanya, perquè la deixadesa de funcions d'Echevarrieta era notòria, criticada i contrastava amb l'actitud del seu company⁵⁷. La premsa catalana ressaltava l'assistència als actes esportius del «delegado en España del Comité Olímpico Internacional», un títol que mantindria la resta de la seva vida. En ocasions era esmentat com a «delegado en Cataluña del COI», la qual cosa s'explica pel fet de ser el membre català, mentre que n'existia un altre per a la resta d'Espanya⁵⁸. Tant si es considera prou madur el nivell de l'esport català com si es pensa que encara quedava molta distància amb models com l'anglès, les opinions coincidien amb què «merecía el aplauso de todos los deportistas» per treballar a favor del creixement esportiu català tot dotant-lo de prestigi internacional amb gestions com la concessió de la Copa Olímpica a la CEC⁵⁹.

La preparació per als Jocs Olímpics de 1924 era el principal objectiu que havia d'ocupar els esforços de Güell (mentre ho compaginava amb el comandament de les seves empreses), buscant la reconstitució del Comitè Olímpic Espanyol (COE) i assistint a trobades com les que tenien lloc a París entre el COI i el comitè organitzador. Com que «a los Juegos Olímpicos deben concurrir las naciones para defender su honor deportivo», per a ell era fonamental que «España debe ir a los JJOO debidamente preparada, o no ir⁶⁰». Però faltava un any per a la cita parisenca i la necessària figura no acabava d'arribar, i augmentaven les veus que al·larmaven de la dificultat de repetir els bons resultats de 1920 sense el suport econòmic i logístic d'un COE⁶¹. Les federacions esportives, com la d'atletisme, començaven a impacientar-se per l'absència de suport de les autoritats estatals i pel pobre aprofitament d'una desitjable col·laboració entre les federacions i el delegat olímpic Güell a qui, però, es valorava com a molt competent en matèria esportiva⁶². Les queixes dels dirigents de l'atletisme, l'esport rei de qualsevol edició olímpica, reflectien la impotència per respondre a la demanda del baró d'acudir a París només amb l'opció de ser competitiu quan els recursos públics eren nuls i les instal·lacions insuficients fins i tot en les «avançades» Catalunya, Euskadi i Madrid. Les pressions van acabar mobilitzant Santiago Güell, qui «demuestra que la delegación del Comité Olímpico se cuida del asunto; lamentamos que sea un poco tarde⁶³».

57 *Sports*, 11 de desembre de 1923; *Aire Libre*, 3 de gener de 1924. Es demanaven explicacions a Güell, precisament en reconèixer la seva tasca diligent, per no aprofitar per als JJOO de 1924 la doble delegació al COI.

58 *La Vanguardia*, 27 de desembre de 1921; *El Mundo Deportivo*, 5 de gener de 1922.

59 *La Jornada Deportiva*, 30 de juny de 1922. La Copa Olímpica, atorgada anualment a institucions pel COI, és la màxima distinció en el Moviment Olímpic.

60 *La Jornada Deportiva*, 10 de juny de 1922 i 17 de gener de 1923.

61 *La Jornada Deportiva*, 30 de març de 1923. El 1920, els esportistes espanyols van aconseguir l'argent amb les seleccions de futbol i polo, més quatre diplomes en waterpolo, tir i tennis.

62 *La Jornada Deportiva*, 9 de maig de 1923.

63 *La Jornada Deportiva*, 8 de juny de 1923, 22 de juny de 1923 i 27 d'agost de 1923.

Tant si la causa de la mala preparació per als JJOO de 1924 fou el nul interès del poder polític per l'esport i l'exercici físic com la inadequada planificació per part de les federacions esportives, la veritat és que resultava clamorosa la desaparició d'un COE que s'encarregués mínimament de la seva funció bàsica de preparar la delegació d'esportistes olímpics. La demanda de responsabilitats va començar a caure sobre l'encarregat natural d'aquesta missió, que estava exercint de membre del COL. Després de mesos de comprometre el baró de Güell a reconstituir el COE, però sense produir-se el pas definitiu quan l'obertura dels Jocs de París estava cada dia més a prop (i tancat ja el termini per inscriure competidors en les proves hivernals de Chamonix), l'enuig envers ell d'alguns mitjans com ara l'*Sports*, refermava el motiu pel qual «todo ha quedado pendiente de solución, aplazado sucesivamente (...) sin Comité Olímpico, sin representación legal donde todas las naciones tienen»⁶⁴. Realment, el COE ja existia des que el marquès de Villamejor, després d'anys d'insistència per part de Coubertin i impulsat per l'arribada del seu germà, el comte de Romanones, a la presidència del govern, es va veure amb la confiança per emprendre la fundació del Comitè sense naturalesa jurídica al novembre de 1912 al seu domicili de Madrid⁶⁵. Fins al mes d'octubre de 1921, quan va morir, Villamejor va presidir el COE. Tot i que els últims anys de gestió van estar limitats per la seva malaltia, una de les seves últimes tasques fou l'obtenció (al costat del seu germà, una altra vegada president del govern) d'una subvenció per a la participació espanyola en els JJOO de 1920. Però un cop el marquès va morir, el COE amb seu madrilenya va afrontar un període de completa inactivitat⁶⁶.

Coubertin establia que tots els estats havien de disposar d'un Comitè permanent per reunir-se també fora del temps de celebració dels JJOO⁶⁷. En l'entrevista que va concedir a *La Jornada Deportiva*, Güell projectava el model del COE que un any després portaria a la pràctica. Segons ell, ja existia el nucli embrionari, «la delegación española en el seno del COL, pero el resto del Comité está aún por designar». La resta s'estructuraria segons les dues àmplies demarcacions que formaven l'Espanya esportiva (Catalunya i Castella, ell encara comptava amb el cessant Echevarrieta per dirigir la segona), integrant el COE les parelles designades per cada federació esportiva (una persona de cada meitat) amb l'anhel de «controlar acertadamente toda la labor de preparación olímpica (...) efectuada por las federaciones». El COE havia de quedar com a suport econòmic de les federacions més necessitades i com a suport logístic per a cada participació olímpica⁶⁸. Finalment, el COE es va reconstituir de forma oficial l'11 de gener de 1924 a la seu de la Sociedad

64 *Sports*, 11 de desembre de 1923 i 18 de desembre de 1923.

65 Duránte Corral, *El centenario del Comité Olímpico Español*, 2013, pp. 91-92; García i García, *op. cit.*, pp. 41-43; Carta del marquès de Villamejor al baró de Coubertin, on adjunta l'acta de constitució del COE, 25 de novembre de 1912, arxius de l'IOC's OSC.

66 Duránte Corral, *op. cit.*, p. 133.

67 Coubertin, *op. cit.*, 1903, pp. 35-38.

68 *La Jornada Deportiva*, 17 de gener de 1923.

de Carreras de Caballos del Paseig de Gràcia número 32. El baró Güell, nou president del COE, va ser absent en aquesta reunió perquè era en un viatge a Amèrica. Però dues setmanes abans havia deixat «producidos los nombramientos» dels càrrecs, majoritàriament ja presents a la directiva de la CEC i igualment representant diverses federacions esportives (futbol, natació, tennis, rem, hípica i el mateix Santiago la d'hoquei), i que Mariano de Rivera presidí com a substitut⁶⁹. El dia 30 es va tornar a reunir el COE sense el seu president Güell i aquesta vegada a la seu del Consell de Ministres de Madrid, on es va establir una delegació del COE en aquesta ciutat atès que la seu quedava fixada a Barcelona, on compartia espai amb la Sociedad de Carreras i la CEC. El desenvolupament de les dues reunions va ser comunicat per Rivera al president del COI, qui li va respondre estranyat que substituís Güell tot autoproclamant-se «délégué suppléant en Espagne du COI» i que la nova seu estigués a la capital de Catalunya i no pas a la de l'Estat⁷⁰.

Per tant, quedava establert, sota la iniciativa i la presidència d'un Santiago Güell que a més aprofitava la seva bona relació amb el règim de Primo de Rivera, un nou COE que per primera vegada gaudia de personalitat jurídica en ser reconegut legalment com a associació i va redactar poc després una reglamentació estatutària. Va ser el resultat de l'acció personal de Güell, que s'estava convertint en una veritable eminència en el món de l'esport perquè acumulava en la seva persona tres responsabilitats de gran importància: ser membre del COI, president del COE i vicepresident de la CEC. A la pràctica, acabaria produint-se una simbiosi entre les dues últimes institucions perquè compartien seu, el lideratge del baró i la major part dels integrants, i reafirmaven Catalunya, i Barcelona en particular, com el gran motor de l'esport a Espanya⁷¹. Encara que les persones que van plasmar aquest COE reconstituït sabien que es tractava d'una reorganització, la veritat és que durant molts anys es va considerar el 1924 i no el 1912 com la data de la seva fundació, i Güell el fundador. No obstant això, Lluís Meléndez reconeixia, l'any 1969, que «a don Santiago Güell le debe mucho, muchísimo el prestigio de España dentro del olimpismo (...) pero en la constitución del "primer COE" no tuvo ni arte ni parte⁷²».

La primera tasca que encarava el nou COE era aquella amb què tanta insistència pressionava Güell, la preparació adequada per participar a París 1924. L'organisme publicava, el mes de març, un sonar manifest a la premsa i altres àmbits tot invocant els beneficis de l'esport i el sentiment patriòtic per recaptar fons que garantissin la participació a París dels esportistes espanyols mitjançant «vuestro óbolo en la suscripción nacional para salvar con la debida dignidad el coste enorme de esta organización». Després de

69 Duránte Corral, *op. cit.*, pp. 133-134; Acta de la sessió de constitució del COE, 11 de gener de 1924.

70 Carta del baró de Coubertin a Mariano de Rivera, 16 de febrer de 1924, arxius de l'IOC's OSC.

71 Duránte Corral, *op. cit.*, pp. 136-139.

72 *El Mundo Deportivo*, 10 de juliol de 1969.

reproduir el manifest, *El Mundo Deportivo* assenyalava que «con la feliz llegada del señor barón de Güell, el COE se halla completo y actuando con la mayor actividad que le permiten las actuales circunstancias». Aquestes eren les seves absències per atendre les seves empreses o altres assumptes, i en les quals el substituïa sempre Mariano de Rivera, «que ha dado pruebas de su capacidad⁷³». A final del mes, el baró va decidir fer una roda de premsa escortat per la directiva del Comitè a la seu del Passeig de Gràcia per respondre tot tipus de qüestions sobre per què es va retardar la reconstituïció del COE, com anava la seva arrencada, el treball amb les federacions, les bones relacions amb el règim i especialment la preparació de cara als JJOO: els esports amb més opcions, els tràmits i els esforços econòmics que s'anaven realitzant o la bona marxa d'una «subscripció nacional» que no obstant això havia d'intensificar-se. Resulta destacable que, mentre la premsa catalana mostrava tot el seu suport al COE per assolir els objectius de participar a la capital francesa, la madrilenya ho qualificava de «malgastar el dinero» i els esforços on estava embarcat el COE barceloní⁷⁴. Malgrat aquest clar interès a Catalunya per la qüestió olímpica, Santiago mantenia el seu interès per una igualitària participació de l'Espanya castellana dins l'olimpisme, la qual cosa explica que aquest mateix any aconseguís que el duc d'Alba fos elegit membre del COI, «l'alternatiu» per a Espanya⁷⁵.

Santiago Güell seguia sent una de les personalitats més destacades dels alts cercles empresarials catalans i es va beneficiar, a més, del tracte de favor que gaudia amb el règim de Primo de Rivera, mantenia càrrecs de representació patronal com ara la vicepresidència de la Comissió Mixta del Treball al Comerç i solia gaudir de protagonisme en els principals esdeveniments socials esdevinguts a tot l'Estat (per exemple, va apadrinar amb la seva mare Isabel la consagració del nou bisbe de Ciudad Rodrigo)⁷⁶. La gran consideració de què gaudia dins de l'esport català arribava fins a tal punt que la CEC decidí instaurar la Copa del Baró de Güell «para el mejor deportista que cada año realice el mayor esfuerzo personal⁷⁷». Els contactes amb els gerents de l'atletisme de cara al 1924 van acabar derivant en el fet que la Federació Catalana d'Atletisme confiés en el baró perquè integrés el comitè del Campionat d'Espanya de cros, amb Sant Cugat com a seu. La seva assistència a les competicions atlètiques celebrades a Catalunya es va convertir

73 *El Mundo Deportivo*, 5 de març de 1924.

74 *El Mundo Deportivo*, 26 de març de 1924; *ABC*, 26 de març de 1924.

75 Landaluce, *Jacobo Alba: La vida de novela del padre de la duquesa de Alba*, 2013. El duc, membre del COI només fins al 1927, va néixer en una de les famílies aristocràtiques més riques i poderoses de tot Europa. Pel fet d'haver crescut dins dels cercles cortesans de Madrid, estava molt unit a Alfons XIII, del qual va ser un fidelíssim defensor després de la seva abdicació. Va ser subcampion olímpic de polo i moriria a Lausana acompanyat de la seva íntima amiga Victòria Eugènia, vídua d'Alfons XIII.

76 *Catalunya Social*, 3 de maig de 1924; *ABC*, 5 de maig de 1925.

77 *El Mundo Deportivo*, 26 de novembre de 1924. El primer guardonat fou el ciclista Jaume Janer, el primer català en acabar el Tour de França. La Copa Baró de Güell la concedeix actualment el Consejo Superior de Deportes.

en habitual, i també a esdeveniments d'altres esports⁷⁸. Un exemple és el futbol, a causa de l'adquisició de més responsabilitats en la direcció del Futbol Club Güell, un equip fundat l'any 1909 per als treballadors de la fàbrica tèxtil⁷⁹.

Quan el president Güell va finalitzar el seu viatge a Amèrica i podia exercir el seu càrrec amb dedicació, el COE es reunia periòdicament per abordar una àmplia varietat d'assumptes sobre els quals tenia competència, amb una diligència que mai no s'havia vist al COE de Villamejor atesa l'experiència que els seus membres havien adquirit al capdavant de les federacions o de la CEC. Alguns d'aquests assumptes requerien la gestió personal de Santiago, com ara donar l'impuls a la creació d'una federació encara inexistent (el cas de la de pilota basca), coordinar reunions amb altres que ja existien i mantenir una relació constant i fluïda per via postal amb el president Coubertin (honorari des de 1925, quan va ser substituït al comandament del COI pel comte belga Henri Baillet-Latour)⁸⁰. Precisament gràcies a aquesta bona relació entre els dos barons, el català, juntament amb Josep Elias i Juncosa, havia concertat que el francès realitzés una visita de diversos dies a Barcelona a principis de 1926. En dues ocasions degué anunciar Güell als seus companys del Passeig de Gràcia número 32 l'aplaçament de l'arribada de Coubertin per la seva mala salut, la qual quedava finalment fixada per a la tardor⁸¹. Les relacions amb el nou president Baillet-Latour també van ser fluïdes, i des que va accedir al seu flamant càrrec es va produir una correspondència entre els caps del COI i el COE per tractar la substitució del membre de Grècia a Lausana i l'ús abusiu de l'adjectiu «olímpic» per part d'organitzacions catalanes i espanyoles⁸².

78 *El Mundo Deportivo*, 20 de febrer de 1925 i 3 de febrer de 1926.

79 *L'Esport Català*, 19 de gener de 1926; eusebiguell.blogspot.com.es (consultat el 15 de setembre de 2013). Amb el temps, aquest equip de Santa Coloma de Cervelló s'ha transformat en un club poliesportiu denominat Centre d'Esports Eusebi Güell.

80 *El Mundo Deportivo*, 24 d'abril de 1924 i 3 d'octubre de 1924.

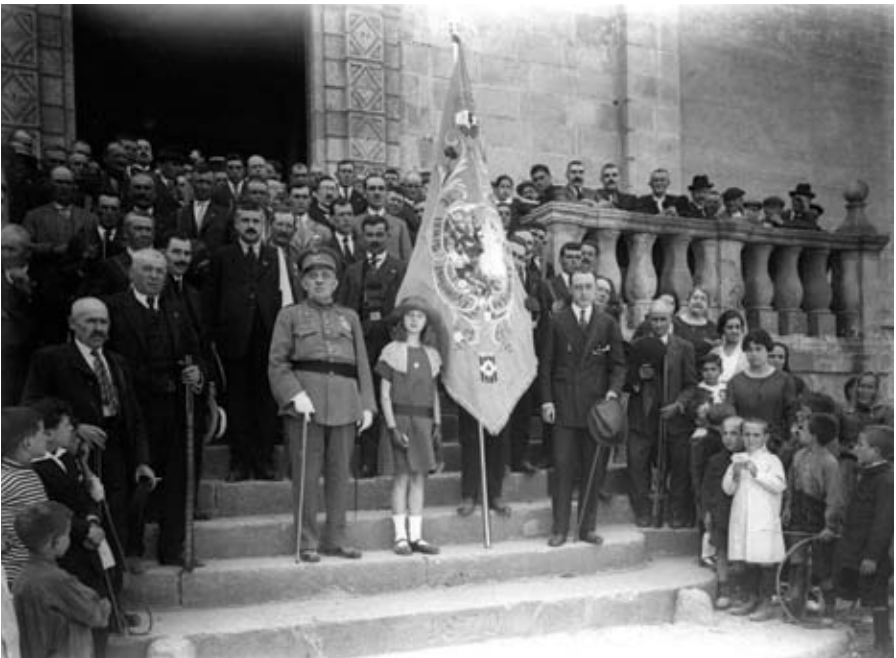
81 *La Vanguardia*, 29 de gener de 1926 i 28 de març de 1926; Carta del baró de Coubertin a Josep Elias i Juncosa, 11 de gener de 1926, arxius de l'IOC's OSC. Hi havia programades moltes activitats durant la seva visita, la majoria esdeveniments esportius, i per això el francès va manifestar a Güell el seu gran pesar. Com a compensació, li oferí que atorgués a través de la CEC una medalla anual als millors atletes catalans.

82 Carta del baró de Güell al comte de Baillet-Latour, data sense precisar de 1925, arxius de l'IOC's OSC.

^ ESCUT DEL FUTBOL CLUB GÜELL

- ✓ EL BARÓ DE GÜELL I LA SEVA FILLA ADELA APADRINAREN LA BANDERA DEL SOMETENT ARMAT DE SANT BOI DE LLOBREGAT EL MAIG DE 1922

Palau, vencedor del IV Premio Jean Bouin

El R. C. D. Español, obtiene el primer puesto en la clasificación por equipos y se adjudica definitivamente, la «Challenge» del Barón de Güell

Un éxito deportivo y de público. - Se clasifican 55 de los 60 corredores que tomaron la salida

Lavictoria del IV Premio Jean Bouin

Todos los años, al iniciarse cada vez con más vigor, el año nuevo del Atletismo catalán, una prueba clásica pone en evidencia los progresos de nuestros jóvenes pedestres. Esta vez no podíamos faltar a la tradición y nuestro periódico ha organizado sobre los diez kilómetros que van de junto los pines de Espinosa, junto a los Tiles del Parque, la bella prueba conocida por Premio Jean Bouin.

Afirmábamos que esta prueba era ya clásica. En efecto, inspirada en la más clásica prueba francesa de fondo, el Premio Lecomte que todos los años — y precisamente ayer — se disputa en París, escogimos, como aquella, un recorrido fácil para los atletas jóvenes; un recorrido que pasando así por el corazón de la ciudad, mostrará a todos, hasta donde puede llegar el esfuerzo sostenido por una voluntad firme, y sostenido por una energía que solo es posible contrar con la vida sana y con la vida saludable.

Este año, sin embargo, se ha conseguido un triunfo inmenso. No vamos a referirnos al triunfo de organización. Bien pagado está este pequeño esfuerzo personal con la satisfacción de haber proporcionado a nuestros atletas una fecha que se recordará, por lo menos, durante todo el año de 1923. El triunfo conseguido — y este es que es grande triunfo — es el haber llevado en un automóvil, de Espinosa al Parque, a una de nuestras autoridades populares. El señor Vallés y Pujals, Presidente de la Diputación, y al señor Barber, que representaba al Ayuntamiento. Ambos admiraron el bello espectáculo de la lucha intensa e incluso concienzuda, como los técnicos y conocedores, la estilizada sencillez del

vencedor Palau. El Atletismo, pues, interesa ya a nuestros "primeros". El Atletismo ya no será desde ahora algo que vive solamente ligado por el balague oficial en nuestras escuelas catalanas. El señor Vallés y Pujals y el Sr. Barber ya habrán dado cuenta del alto valor que para nuestra raza puede tener el que en el querido Jean Bouin se alinea 2000

Ta los habitantes del mismo, apenas la llegada de los deportistas de Barcelona, que van a dar con su presencia una luz de entusiasmo a la quietud villa, y acompañados por la poderosa autoridad local y por el marullo de los nombres distinguidos de Espinosa, se dirigen a casa, para disponer el momento de los atletas.

Preeliminar.

Habiendo compartido los atletas el día anterior, el trabajo del fondo de

ciudad y que se el marío de estas luchas, incluso para la victoria del primer hombre que, finalmente, nos da de sus conquistas para obtener el punto de honor.

Las autoridades llegan.

A diferencia de otras manifestaciones deportivas de nuestra ciudad, desde el momento que, finalmente, nos da de sus conquistas para obtener el punto de honor, incluso para la victoria del primer hombre que, finalmente, nos da de sus conquistas para obtener el punto de honor.

Algunas de las personalidades políticas de nuestra tierra, como el Sr. Vallés y Pujals, y el Sr. Barber, al acompañar a los corredores desde la salida hasta la llegada, mostraron entre la alegre comitiva de deportistas, que acompañó a los atletas en su ruta, una gran simpatía a la fuerza, por lo que, finalmente, en punto a catalanes y a atletas deportivos, nuestro período nos políticos y la moderna, hacen que podamos como base de toda acción de gobierno el famoso atletismo latino: "Halla pueblo superior las vías".

Delicemos también aparte al señor Barón de Güell, que tanto para que así como podrá señalar bien claramente de armadas fuertemente deportivas de nuestros Vallés y Pujals y Barber, cuanto por mostrar que es constante actualidad al fondo de los deportistas de Cataluña, en la presidencia de la Confederación, merecen una frase aparte, de elogia y de agradecimiento.

Previamente, al leer la prensa deportiva, sabemos bien que en ella siempre muestra que de tanto tiempo ya no son las cosas ya habituales (Hurti Pail, Castillos, Gaston Vidal).

Con los políticos deportivos de Francia, los que en Ginebra y Amsterdam luchan por el triunfo de la Federación Internacional de Fútbol.

En nuestra patria comienzan ya a colocarse nuestros políticos deportivos. ¡Quiera Dios que puedan realizar su cometido!

EL IV PREMIO JEAN BOUIN. Pien Gaper, Palau, el vencedor al cruzar en la carretera de Barri.

jóvenes atletas, afirmando así el deseo de que la amistad europea racial no sea una utopía. Esta es el gran triunfo obtenido por el clásico IV Premio Jean Bouin.

En Espinosa.

Muchos de los deportistas; este año, sin embargo, se ha conseguido un triunfo inmenso. No vamos a referirnos al triunfo de organización. Bien pagado está este pequeño esfuerzo personal con la satisfacción de haber proporcionado a nuestros atletas una fecha que se recordará, por lo menos, durante todo el año de 1923. El triunfo conseguido — y este es que es grande triunfo — es el haber llevado en un automóvil, de Espinosa al Parque, a una de nuestras autoridades populares. El señor Vallés y Pujals, Presidente de la Diputación, y al señor Barber, que representaba al Ayuntamiento. Ambos admiraron el bello espectáculo de la lucha intensa e incluso concienzuda, como los técnicos y conocedores, la estilizada sencillez del

Lamentablemente por la carencia de datos a Espinosa, atletas, directivos y organizadores se dirigen al punto de salida de la tradicional prueba.

atleta quedó muy confundido, y aunque el equipo del Club Deportivo Barrio catalán se figura, debido a una error en el camino, los atletas primeros de la carrera, no obstante, ya que, por parte de todos, cada uno se va al día y todos estuvieron presentes en el mismo tiempo.

Y el alto nivel de atletismo y su carrera, hace notar, fue la victoria de todos los atletas en estas condiciones que tanto se gana al trabajo y el desarrollo de la cultura, el honor, con que todos los días corren de sus caminos y del espíritu, del equipo, antes que al

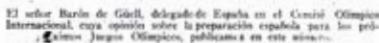
El señor Vallés y Pujals, presidente de la Diputación provincial, el señor Barber de Güell, presidente del Comité Olímpico Español, ganador de la challenge para equipos "Internacional", y el Sr. Barber, en representación del Municipio, junto con el club de Espinosa, quienes constituyen el comité de honor de la prueba.

SUSCRIPCION
(SOLO POR ANUALIDADES)
ESPAÑA: 25 PTAS.
EXTRANJERO: 32 *

Representación en Madrid:
A. MARTIN FERNANDEZ, Sultanes

Ediciones suplementarias según los acontecimientos

La Federación Húngara de Clubes de fútbol, según un telegrama de nuestro corresponsal para el centro de Europa, doctor Willy Meik, acaba de formar en su seno una sección profesional.

pedas por las corporaciones regionales y locales propias de las ciudades desde tales actividades tengan lugar.

Desde hace algún tiempo se venía en Hungría la necesidad de separar completamente a los futbolistas aficionados puros, y los profesionales. De hecho se conocían numerosos casos de profesionalismo, que dificultaban enormemente las relaciones entre los Clubs de Hungría. La Federación Húngara de Clubs de futbol, según un telegrama de nuestro corresponsal para el centro de Europa, doctor Willy Meix, acaba de formar en su seno una sección profesional.

SPORTS

REVISTA SEMANAL ILUSTRADA

AÑO I • BARCELONA, 18 DE DICIEMBRE DE 1923

NÚM. 11

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN:
RONDA DE SAN PABLO, NÚM. 42

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN:

Barcelona, trimestre	6 Ptas.
Provincias, un año	30 .
Extranjero	45 .

NÚMERO SUELTO 50 CÉNTIMOS

CONSEJO DE DIRECCIÓN

José A. Trabat

Pedro Dalmau

A cinco meses de los Juegos Olímpicos

El Barón de Güell está en América y el deportismo hispano en los limbos

Ha sucedido lo que totalmente había de suceder. Hemos llegado al instante preciso en que todo debía estar listo para la participación de España en los Juegos, y no sólo no hay nada terminado, sino que aún no hay nada comenzado.

Nada, ni tan siquiera el Comité Olímpico Español, cuyos dos representantes, señores barón de Güell y Horacio de Echevarría, todavía no han logrado ponerse de acuerdo, ni constituir, en firme, el Comité. Y para colmo de irrisorias calamidades, el barón de Güell, el único elemento que parecía poder efectuar obra provechosa, acaba de marcharse a América, delegando su representación en el ayudante de campo del Presidente del Directorio, don Mariano de Ribera.

Y así, como siempre, todo ha quedado pendiente de solución, aplazado sucesivamente, hasta llegar al momento en que, por cejarse el día 14 la inscripción de las naciones para los Sports de Invierno, no se sabe si España ha podido subscribirse, puesto que no había representación autorizada del Comité Olímpico Español, para cerrar la inscripción.

Lo hemos dicho numerosas veces: «Zapatero, a tus zapatos». Los Comités Olímpicos son organismos perfectamente inútiles que deben substituirse por las federaciones deportivas nacionales, únicas y capacitadas y con autoridad para llevar a cabo la delicada tarea de nombrar la re-

presentación española y de asegurar su participación en las justas internacionales.

Pero los momentos no son propicios para hablar, sino conativas de acción.

Debe obrarse rápida y energicamente. A cinco meses de los torneos olímpicos que han de efectuarse en Colombia, a menos de un mes del primer torneo olímpico que ha de tener lugar en Chamonix, estamos sin Comité Olímpico, sin representación legal donde todas las naciones la tienen, sin posibilidades económicas que permitan ni escribir una carta, sin medios humanos de poderlos relacionar oficialmente con el Comité Organizador de los VIII Juegos Olímpicos.

Y esto no puede continuar ni un segundo más.

Los hombres que no han sabido ni han podido, o no han querido, preparar la representación española que ha de concurrir a los Juegos de París, por el hecho mismo de su incapacidad, han perdido todo derecho al honor de efectuar esta organización y tener la representación oficial de España.

De ahora en adelante no hay otra representación española que la propia de las Federaciones Deportivas Nacionales, y el deber de las mismas consiste en obrar por su cuenta, sin pretender cargar responsabilidades a quienes ni están en España ni sienten la necesidad de preocuparse de estas cosas.

En caso contrario, las únicas

culpables del fracaso absoluto de Colombia—puesto que el fracaso acaecido constituye en Federación relativa de algunos deportes es ya tarde para poder impedirlo—serán ellos mismos.

Tienen, pues, la palabra y el deber de acción nuestras Federaciones.

JOSÉ A. TRABAT

Una idea que gana terreno

En San Sebastián y en Murcia se agrupan las entidades deportivas constituyendo una federación local.

La idea lanzada en Barcelona de substituir la antigua Federación de Sociedades Deportivas por una Unión de Federaciones, que se bautizó con el nombre de Confederación Deportiva de Cataluña, ha tenido favorable repercusión en Murcia y San Sebastián, donde las entidades deportivas locales han local para mejor atender las comunes necesidades de todos y poner mayor fuerza ante las Corporaciones oficiales.

Los inextinguibles entusiasmos de un deportista líbero, en Murcia, el doctor Miguel Ángel Crespo, han podido, finalmente, conducir la nave a puerto seguro, creando la Federación Local Murciana de Sociedades Deportivas y mientras hacia el Sur la idea avanza va con entusiasmo, en el Norte, en el corazón de la deportiva Guadalupe, en San Sebastián, tres deportistas amantes de su tierra, los señores Jimeno, Mola y Zubizarra, reúnen las entidades deportivas y se anotan a rematar en noble propósito constituyendo una Confederación Guadalupeana.

Y así, poco a poco, con paso seguro, sobre el suelo de España se va estructurando las asociaciones de un movimiento deportivo, sirviendo las inextinguibles tendencias regionales.

«Que el Ávila más luminoso enrose los reflejos de estas deportivas eflorescencias»

Los Libros

Compendio del ben remar

por Arnan Margalit

Es señor Arnaldo Margalit, apreciable amigo nuestro y entusiasta amante del arte de la bota, acaba de editar un breve folleto, escueto en páginas, pero rico en enseñanzas, uno de cuyos ejemplares ha tenido la amabilidad de dedicarnos.

Seríamos, pues, injustos para con el amigo y perjudicaríamos el interés de los deportistas amantes de los buenos tratados, si omitiésemos reseñar en estas páginas los méritos indiscutibles del compendio realizando por el capitán de remos del Real Club Marítimo.

No vamos a tener en el arte difícil de atacar el arma con los relos delinidos y hurgos de las modernas embarcaciones; no podemos discutir, por lo tanto, el sistema propuesto ni su eficacia.

Pero como deportistas sinceros, hemos de confesar que el interesante resumen del señor Margalit tiene el raro don de tratar los problemas del remo con claridad y de resolverlos con sencillez.

Como extensión clara de las bases científicas del remo clásico, de lo que en el bay de moctaw y de folio, el libro del amigo Margalit debe considerarse como el A B C indispensable a cuantos quieran conocer el arte difícil de las modernas técnicas del remo deportivo.

Felicitemos cordialmente al autor, a quien nosotros perdona la brevedad del estudio en vista de la amplitud que hace pendiente limitarlo, y recomendamos al Comendador a todos los deportistas. J. A. T.

AYALDE
CALZADO DE SPORT
Marqués de Valdeiglesia, 2-MADRID

^ EL BARÓ, PRESSIONAT PER LA PREMSA PER
RECONSTITUIR EL COE

DIARI EL MUNDO DEPORTIVO, 26 DE MARÇ DE 1924 (PÀG.1)

El Mundo Deportivo

BOLETIN ILLUSTRADO DE TODOS LOS DEPORTES

Agrupación de temas, noticias y deportes y cuando los acontecimientos lo exigen

Dirección, Redacción
y Administración
Concepto Clinto, 363
entradas, 2.
BARCELONA

Año XII.-Núm. 1043

26 de Marzo de 1924

10 cts

REPARTIDA EN
Cada número
de 10 ejemplares

Ante la VIII Olimpiada

EL COMITE OLIMPICO ESPAÑOL DEJA OIR SU VOZ A LA PRENSA DE LA QUE ESPERA COMPLETO APOYO

Unas manifestaciones del señor Barón de Güell gloriosas por N. M.

El delegado olímpico internacional señor barón de Güell, al que acompañaban don Mariano de Rivera, que ha venido ejerciendo de un modo sencillamente admirable la presidencia accidental del Comité, y los señores Vidal y Ribas, doctor Masriera, Davallillo y el secretario del Comité Olímpico Español, señor Merdian Estivill, hab.3 ante los representantes de la prensa diaria y profesional, a los que reunió en el salón de actos de la Sociedad de Carreras de Caballos.

En términos sencillos, persuasivos y elocuentes expresó las dificultades que determinaron el retraso en la renovación del C. O. E. y la famosa notación verdaderamente precipitada de éste. Se refirió a lo que fué nuestra postrísima (esto no lo dijo, pero lo dió a entender) participación en los juegos de Amberes y lo que se pretende que sea en los de París.

Dió cuenta del cuestionario enviado en el mes de agosto último a todas las federaciones deportivas españolas y el resultado hasta ahora obtenido de la actuación constante del Comité y de la muy eficaz del señor de Rivera, como también del rango que se concede al deporte en las esferas del Estado, gracias principalmente a la labor del referido señor de Rivera, ayudante del presidente del Directorio.

Detalló los resultados técnicos que se esperan, gracias a la preparación por selecciones y marcas, especialmente en fútbol, tenis, natación, polo, boxeo, etc.

Dicho esto se extendió en muy amplias consideraciones tocante al provecho que pretende lograr el Comité para las federaciones y para los deportes, que no quiere limitarlo al impulso moral que se derive de su actuación relacionada con los juegos, sino que el Comité pretende asegurar (allogra los medios para ello), como seguramente esperamos, una continuidad floreciente a la obra de regeneración y cultura nacional que realizan las referidas entidades.

Para llevar a cabo estos propósitos, el Comité precisa realmente de elementos importantes que se procurarán obtener, intensificando la propaganda en pro de la suscripción nacional, procurando la organización de actos y festivales deportivos y, por último, empleando una acción personal para lograr el apoyo de personas y entidades deportivas, representativas y particulares de elevada posición, susceptibles de cooperar a esta labor altamente patriótica.

Manifestó, además, que una vez los atletas españoles hayan regresado a nuestra nación, el Comité reunirá a las Federaciones deportivas y las dará cuenta del resultado obtenido, tanto en el aspecto técnico como en el económico y moral, consultando su parecer y resolviendo según hayan sido los beneficios y enseñanzas que se deriven de este resultado.

Aparte de la orientación referida, existe hoy un imperativo de urgente resolución y a él debe atenderse el Comité, y para el mismo demanda el apocordial de la prensa toda. El C. O. E. está muy satisfecho de lo que que se ha obtenido hasta ahora, pero debe declarar que falta bastante, para no exponernos a un contratiempo económico o para que quede asegurada la asistencia de los equipos nacionales, sosteniéndolos en París en la forma correcta que las demás naciones hacen.

El Comité Olímpico demanda a la prensa toda la propaganda más eficaz; su advertencia íntel en todo momento y el informe absolutamente cierto de los acontecimientos.

Las manifestaciones del señor barón de Güell fueron escuchadas con verdadera atención por todos los allí reunidos, elementos conocidos por sus probados entusiasmos en pro de la causa, ofreciendo todos su incondicional concurso, en apoyo franco y decidido el que nuevamente reiteramos desde estas columnas.

Ahora es preciso que ambas colaboraciones: la ejecutiva del Comité y la moral de la prensa, se vean favorecidas, secundadas, apoyadas, al menos, sin tituberos, con el concurso incondicional de todas las Federaciones, de todos aquellos atletas que puedan hacer brillar los colores de nuestra bandera en el torbellino de Colombes.

De esta manera se llegará, al parecer inasumiblemente, al fin que ambicionan el señor barón de Güell y los elementos que preside, y España, si quiere, podrá hacer un interesante papel en la Olimpiada próxima, porque hombres tenemos, lo necesario en preparación, y eso es lo que se solicita, por boca del barón de Güell, el veterano y convencido deportista, hoy, por parte de la prensa toda.

COSAS PRACTICAS SE NECESITAN

Interin se abra la suscripción nacional que ha de encabezar S. M. el Rey, y a la que estamos persuadidos de que aportarán su óbolo todos los que son, se consideran o se llaman sencillamente deportistas, es preciso que otros elementos, los de gran valía y los de grandes medios empiecen a dar fe de vida.

La Asociación Nacional de Lawn-Tennis ha impuesto una tasa a los clubs, por cada uno de sus socios, cobrándola a los clubs directamente.

La Federación Nacional de Fútbol se ha comprometido a coquear el viaje y estancia en París de todos los jugadores, menagers, entrenadores y masajistas.

Otras entidades han ofrecido cooperar a los altos fines que persigue el Comité Nacional.

Pero se precisa más mucho más, puesto que con las 150.000 pesetas ofrecidas por el Gobierno y 100.000 por un consorcio bancario, de las que 50.000 parecen estar reservadas a la hípica, no hay para empezar, si es que nuestros atletas, nuestros representantes en la Olimpiada próxima han de estar atendidos y cuidados con todo el esmero que es menester.

EL NOU COE ENCAPÇALAT PER SANTIAGO
OFERÍ UNA RODA DE PREMSA

Comité Olímpico Español
BARCELONA

Vote pro M. Averof
Proteste abus "Olymp"

Transmettre **10**

Q

Monsieur le Comte de BAILLET-LATOUR
Président du C.I.O.
Mon Repos,
LAUSANNE (Suisse).

m. C10

Mon cher Président,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de vos lettres du 6 et 8 courant.

En réponse à votre demande, je m'empresse à vous transmettre mon vote favorable à M. AVEROF pour remplacer Mr. le Comte MERCANTI.

J'ai bien noté le remplacement fait dans le Secrétariat ainsi que la nouvelle adresse postale et télégraphique que vous m'annoncez.

J'attends la publication du Bulletin Officiel du Comité International Olympique pour me rendre, de sa réception, à vous procurer le maximum possible d'abonnements afin de que tous les intéressés dans notre pays soient directement au courant des décisions du C.I.O. et de celles de sa Commission Executive.

Quand à l'emploi abusif des mots concernant l'"Olympisme" je suis bien de votre avis et je ferai tous mes possibles pour défendre leur emploi chez nous ainsi que pour obtenir de notre Comité et de nos Fédérations, l'appui nécessaire dans l'ordre internationale qui vous intéresse.

Veuillez agréer, mon cher Président, l'assurance de nos sentiments dévoués,

Santiago Güell

SANTIAGO GÜELL, PRESIDENT DEL COE, VA ESCRIURE UNA CARTA A BAILLET-LATOURE, NOU PRESIDENT DEL COI

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ
A LA DÈCADA DE 1920

III. CONSOLIDACIÓ DINS DE L'OLIMPISME, BARCELONA 1936 I LA II REPÚBLICA

A l'abril de 1926, després de dos anys des de la seva reconstitució, el COE es va reunir a la seva seu barcelonina per iniciar un procés conduït per Güell i el duc d'Alba de renovació de tots els càrrecs directius. No obstant això, Santiago mantindria fins llavors la presidència. També es va acordar «que España, en un periodo de tiempo no inferior a 10 años, pueda organizar unos JJOO». És a dir, es traçava la candidatura de Barcelona. Una altra vegada, mentre la premsa catalana es mostrava molt satisfeta amb la tasca del baró i del Comitè sortint, des de la madrilenya se li retreia una obstinació insuficient en el seu tracte amb el COI o el fet de donar suport a esportistes espanyols, com en el partit de futbol contra Itàlia dels anteriors JJOO: «el barón de Güell estuvo en París... de paso. No se quedó a presenciar el partido ¡y era el delegado en España del COI!⁸³». Tot just dues setmanes després d'aquesta reunió, durant la 24a Sessió del COI celebrada a Lisboa, Santiago Güell i López va poder assistir a la majoria dels actes i les sessions organitzades en la seva doble qualitat de membre del COI i president del COE⁸⁴. El 17 de setembre es va produir la definitiva renovació del COE amb el marquès de Lamadrid com a nou president, qui mai va ser membre del COI. L'organisme va renovar els seus estatuts i va decidir buscar una seu pròpia (també a Barcelona, al carrer Balmes 25) per diferenciar plenament les seves activitats de les de la CEC⁸⁵.

El baró de Güell, propietari del veloç cavall Apa-Noi, es va convertir en un assidu dels hipòdroms de Barcelona i Madrid des de la meitat de la dècada de 1920, una època en què aquestes proves hípiques gaudien d'una significativa popularitat. Eren habituals les notes de premsa que informaven d'alguna victòria en les carreres de cavalls de Güell gràcies a l'Apa-Noi, el qual es va llaurar una certa fama. També posseïa els equins Fes-Cop i Brunor, emparentats amb Apa-Noi i esmentats en ocasions com una família de cavalls catalans «que arrastra tras ellos el interés de todo catalán⁸⁶». I tot i que Santiago ja no jugava al polo amb la mateixa freqüència que abans, sí que pujava al cavall en ocasions especials, com ara en les visites de Baillet-Latour o d'Alfons XIII amb la seva família a Barcelona⁸⁷. Tot i deixar la direcció del COE, com a vicepresident primer de la

83 *La Vanguardia*, 24 d'abril de 1926; *ABC*, 19 d'agost de 1926.

84 *ABC*, 4 de maig de 1926 i 9 de maig de 1926. S'allotjà a la residència del ministre portuguès Padilla.

85 Duránte Corral, *op. cit.*, pp. 139-140.

86 *Blanco y Negro*, 4 de juliol de 1926; *L'Esport Català*, 6 de juny de 1927; *ABC*, 13 de juny de 1927; *La Vanguardia*, 8 de maig de 1928.

87 *La Vanguardia*, 3 d'abril de 1927; *ABC*, 23 d'octubre de 1927.

CEC continuava amb les seves altes responsabilitats al capdavant de la institució que salvaguardava la puixança de l'esport català. L'assemblea de la CEC decidí reconèixer la tasca de Güell, tot recordant la seva faceta d'esportista equestre, en concedir-li la primera medalla que Pierre de Coubertin els proposà crear⁸⁸. I és que, tot i algunes puntuals i justificades absències en les reunions periòdiques, els companys del baró estaven molt satisfets amb la marxa de l'acompliment de les seves funcions⁸⁹. Els seus gestos cap al foment de l'esport català, a través de la seva participació en algunes federacions o aparadrinant competicions esportives, creixien amb mesures com ara l'organització en suport del Club de Mar de la Copa Tardor de rem a les costes de Barcelona⁹⁰.

Lesmentada bona relació de Güell amb els presidents honorari i titular del COI va quedar confirmada amb el seu paper de notable amfitrió en les visites d'ambdós a Barcelona. El baró de Coubertin finalment arribà el novembre de 1926 amb la seva família, i durant els deu dies que va estar allotjat a la ciutat, Santiago i Josep Elias i Juncosa van ser la seva principal companyia al llarg d'un dens programa d'actes socials, l'assistència a esdeveniments esportius, la reunió amb els integrants del COE i la CEC i el contacte amb nombrosos clubs catalans. El fundador del COI va lloar les instal·lacions i els dirigents esportius de Barcelona, «une cité sportive⁹¹». Pocs mesos després va ser el comte de Baillet-Latour qui va realitzar una extensa estada a la capital catalana, i qui exercia d'únic membre català del COI i vicepresident de la CEC no podia faltar als profusos actes organitzats, com ara la col·locació de la primera pedra de l'Estadi de Montjuïc. Amb aquesta visita, la tasca d'amfitrió de Güell va ser encara més important, en la qual oferia sopars a la casa de Pedralbes i feia de guia del programa que li havia preparat⁹². Malgrat haver abandonat les seves responsabilitats formals dins del COE, el baró de Güell era encara una autoritat en l'esport català i espanyol que no deixava de treballar activament en les feines que portava a terme el COE des de Barcelona: crear una cultura de l'esport i l'exercici físic en la societat, garantir la participació en els JJOO de 1928 mantenint viva la seva premissa d'enviar només aquells esports on hi hagués garanties d'una adequada preparació (es va decidir no enviar cap representació a ciclisme, on els ciclistes federats amateurs eren minoria respecte als professionals, ni en hoquei gel), fer contactes amb el règim dirigit per Primo de Rivera o contribuir al nomenament del marquès de Pons com el membre del COI espanyol que substituïa el duc d'Alba⁹³.

88 *La Vanguardia*, 3 de desembre de 1926; *El Mundo Deportivo*, 3 de desembre de 1926.

89 *La Vanguardia*, 26 de gener de 1927.

90 *L'Esport Català*, 25 d'octubre de 1926.

91 Duránte Corral, *op. cit.*, p. 148; *La Vanguardia*, 7 de novembre de 1926; Carta del baró de Coubertin a Josep Elias i Juncosa, 2 de novembre de 1926, arxius de l'IOC's OSC.

92 *La Vanguardia*, 3 d'abril de 1927, 5 d'abril de 1927 i 9 d'abril de 1927.

93 *La Vanguardia*, 13 de març de 1927, 17 de març de 1927 i 14 d'agost de 1928; *ABC*, 4 de gener de 1928. En els JJOO d'Amsterdam es va obtenir l'èxit d'un or en hípica per equips. De seguida que es va aconseguir, es va enviar un telegrama urgent a quatre persones: Alfons XIII, Primo de Rivera, el marquès de Lamadrí i Santiago Güell.

La dictadura de Primo de Rivera i la suspensió del parlamentarisme van ser una solució d'urgència reclamada pels sectors econòmics i pels grups polítics insatsifets amb el bi-partidisme constitucional. L'alta burgesia catalana, preocupada pel moviment obrer, fou un dels suports inicials; incloent Santiago Güell i el seu partit, l'FMA. Però la dictadura va acabar fracassant per la seva incapacitat de resoldre molts assumptes que van justificar el cop d'estat. La pèrdua de suports acabaria esquitxant la monarquia d'Alfons XIII, un descrèdit que va conduir a l'ascens d'un republicanisme cada vegada més popular i més ben organitzat. En aquest ràpid procés sociopolític, el baró de Güell decidí comprometre's activament a favor de la causa monàrquica. Com a membre de l'alt empresariat català, va acudir a diverses reunions de caràcter tècnic amb Primo de Rivera, amb la significació política de buscar el seu suport envers la indústria catalana⁹⁴. Però un cop el rei va cessar el general com a president del govern a finals de gener de 1930, el baró va tornar a llançar-se a l'arena de la política. Diferents nivells de l'administració municipal i provincial van ser igualment rellevats, i per a l'alcaldia de Barcelona es va estar pensant seriosament en Güell. No obstant això, Alfons XIII es va acabar decantant pel seu propi germà, Joan Antoni, el comte de Güell, i l'alcaldia animà Santiago a participar en diversos actes de l'Ajuntament⁹⁵.

El nou govern, presidit pel general Berenguer, va tenir la iniciativa de crear un moviment popular a favor de la monarquia borbònica que contrarestés la puixança del republicanisme, un moviment d'afirmació monàrquica que buscava mobilitzar les personalitats més destacades de les principals províncies espanyoles (però que fracassaria). I una de les adhesions més importants a aquest moviment a Barcelona fou la del baró de Güell, plenament compromès amb la defensa d'Alfons XIII⁹⁶. No només defensava el rei al costat de les persones ideològicament afins de l'àmbit català, sinó que ell i el seu germà, l'alcalde (militant de la Lliga però també monàrquic), convidaven als seus domicilis de Barcelona i a activitats públiques a personalitats íntimament lligades amb Alfons XIII, com ara el seu excompany al COI, el duc d'Alba, o els mateixos reis, el príncep o la infanta, durant els seus viatges a la capital catalana. El contacte de Santiago Güell i López amb la família reial s'havia intensificat molt en aquest 1930, que assistia també a reunions amb el president Berenguer per idear estratègies que frenessin el clam social per una república⁹⁷. Resulta curiós destacar que, si una dècada abans certs sectors conservadors madrilenys atacaven el catalanisme de la família Güell tot desprestigiant les estàtues barcelonines de Joan Güell i del marquès de Comillas, ara les posicions monàrquiques del baró conduïen la premsa catalanista i republicana a escriure: «Barcelona, que compta amb monuments dedicats a senyors que el dia de demà ningú no sabrà qui eren (Güell i López) no té (...) al Rei Jaume I⁹⁸».

94 *ABC*, 4 de novembre de 1928.

95 *ABC*, 4 de febrer de 1930 i 25 de març de 1930.

96 *ABC*, 28 de març de 1930.

97 *ABC*, 23 d'abril de 1930, 5 de juny de 1930, 13 de juny de 1930 i 16 de juliol de 1930.

98 *Catalunya Social*, 14 de setembre de 1929.

Santiago Güell estava present en la 25a Sessió del COI celebrada a Mònaco, en la qual va oficialitzar la candidatura de Barcelona per celebrar els JJOO de 1936 i seguir caminant, així, en les seves pretensions de ser seu olímpica, objectiu per al qual cada vegada oferia més experiència⁹⁹. El baró formava part, amb alguns dels seus companys en la CEC, de la comissió que s'encarregaria de gestionar la candidatura. El seu treball a favor del somni olímpic barceloní se centrava en la important tasca d'intentar convèncer els membres del COI i d'estrènyer unes relacions ja de per si bones amb els dirigents d'aquest organisme¹⁰⁰. La correspondència present en els arxius de Lausana entre Güell i Baillet-Latour i Blonay (president i vicepresident) es va incrementar a partir d'aquest anunci oficial de la candidatura. Hi va haver una reciprocitat especialment fluïda entre Santiago i la seva dona, Mª Mercedes Ricart, i el matrimoni dels barons de Blonay, potser una reciprocitat interessada amb vista al 1936 però que es concretava en diverses visites del baró de Blonay a la família Güell a Barcelona¹⁰¹. La confiança que dipositava el comte de Baillet-Latour en l'industrial català era tan intensa que, en la conjuntura de substituir al COI el dimitit marquès de Pons, el belga li confessava que «je vous laisse entièrement libre de me suggérer ce que vous croirez le mieux (...) un représentant du reste de l'Espagne¹⁰²».

La CEC acordà amb els organitzadors de l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929 «la actuación conjunta de los deportes afiliados (...) a propuesta del barón de Güell (...) con el propósito decidido de todos los deportes por colaborar» en pro de la imatge esportiva de la ciutat a través del marc internacional que era l'Exposició. Era evident el compromís de la CEC i, entre d'altres, del seu nou president Güell per publicitar la candidatura olímpica¹⁰³. L'esport, una de les tres grans ofertes de l'Exposició, fou la manera perfecta de demostrar la vocació olímpica de Barcelona mitjançant l'organització d'un ampli programa esportiu de gran nivell internacional en instal·lacions noves com l'Estadi i la Piscina de Montjuïc¹⁰⁴. Precisament, la inauguració de l'Estadi, ideat per ser l'epicentre dels JJOO de 1936, fou l'acte esportiu més rellevant de l'Exposició, i va comptar amb la valuosa assistència de Baillet-Latour: «els organitzadors podien estar satisfets (...) però del que estaven més satisfets era del fet (...) [que] el senyor Latour els havia promès que la propera Olimpíada se celebraria a Montjuïc¹⁰⁵». Abans de la visita, Güell havia estat a Lausana mostrant als seus col·legues del COI plànols i fotografies d'aquestes i altres instal·lacions esportives a Montjuïc i altres àrees de la capital cata-

99 Bulletin Officiel du CIO, 7, 1927, pp. 12-13.

100 Duránte Corral, *op. cit.*, p. 154.

101 Carta de la baronessa de Güell al baró de Blonay, 7 d'octubre de 1929; Carta del baró de Güell al baró de Blonay, 11 d'octubre de 1929, arxius de l'IOC's OSC.

102 Carta del comte Baillet-Latour al baró de Güell, 29 de gener de 1930, arxius de l'IOC's OSC.

103 *La Vanguardia*, 2 de desembre de 1928 i 12 de febrer de 1930; *El Mundo Deportivo*, 6 de desembre de 1930.

104 Surroca i Carmona, *L'esport a l'Exposició Internacional de Barcelona 1929*, 2012, pp. 5-6.

105 *Xut*, 21 de maig de 1929.

lana, i promocionant amb això la candidatura olímpica i preparant amb el president la seva assistència a l'Exposició de 1929¹⁰⁶. Durant la seva estada de diversos dies, en què va estar acompanyat d'altres integrants del COI com ara Blonay i el marquès francès de Polignac, s'allotjaven tots ells al domicili del baró a Pedralbes¹⁰⁷. El baró de Blonay tornaria a visitar la casa de la família Güell un parell de vegades més en el següent any, un reflex que Santiago s'estava guanyant una confiança molt profunda amb els directius de l'alt organisme olímpic¹⁰⁸.

El 24 abril de 1931 començaria la 29a Sessió del COI a Barcelona, amb el moment estel·lar de l'elecció de la seu dels Jocs del 1936, una decisió per a la qual la capital catalana era favorita. Precisament per consolidar la candidatura i preparar la sessió, el COE es va reunir a la seva seu barcelonina. L'èxit de la cimera del COI seria fonamental per garantir l'èxit de la candidatura, així que Güell i els altres membres del COE vetllaren molt per elaborar un programa d'actes i esdeveniments esportius intenses i atractiu, en col·laboració amb l'Ajuntament, per complimentar als que decidirien el futur olímpic de la ciutat¹⁰⁹. Però les candidatures republicanes van guanyar el 12 d'abril les eleccions municipals, Alfons XIII va abdicar i dos dies després es va proclamar la II República. El COI, que no deixava de ser un club de gent de classe molt alta, es va espantar pel canvi polític tan recent i només hi van acudir dinou dels gairebé setanta membres¹¹⁰. Tot i que els que sí que van assistir amb Baillet-Latour al capdavant van quedar molt satisfets amb les instal·lacions esportives que albergava la ciutat i amb el suport polític municipal, estatal i de la Generalitat, les nombroses absències van ajornar la decisió dels JJOO de 1936¹¹¹.

La frustració pel relatiu fracàs de la Sessió i l'absoluta decepció de Barcelona'36 van embargar Güell. En conèixer al maig la victòria de Berlín, la premsa informava que el COE es reunia pensant en una candidatura per al 1940. Però el clima era de desencís, sobretot per això, però també pel rebuig del nou president d'Espanya Alcalá Zamora a entrar en l'organisme, per la dimissió del marquès de Lamadrid i d'altres integrants del COE i per l'amenaça de les federacions de crear una confederació paral·lela. Encara que va haver d'acceptar la presidència provisional del COE fins a l'elecció d'August Pi i Sunyer

106 *La Vanguardia*, 6 d'abril de 1929.

107 *La Vanguardia*, 11 de maig de 1929.

108 Carta de la baronessa de Güell al baró de Blonay, 18 de setembre de 1929; Carta del baró de Güell al baró de Blonay, 3 d'abril de 1930, arxius de l'IOC's OSC. En el primer escrit, Mª Mercedes informa que, pel sobtat viatge del seu marit a l'Argentina, seran ella i la seva filla Adela qui «nous serons ravies de vous avoir chez nous».

109 *ABC*, 14 de març de 1931.

110 *El Mundo Deportivo*, 23 d'abril de 1931; *La Vanguardia*, 24 d'abril de 1931; Bulletin Officiel du CIO, 18, 1931, pp. 11-12.

111 Bulletin Officiel du CIO, 18, 1931, pp. 12-15. Un mes després, i per votació postal, va sortir escollida Berlín per davant de Barcelona per organitzar els Jocs de 1936.

com a nou president, Güell va anunciar públicament que havia presentat una dimissió no acceptada com a membre del COI¹¹². Efectivament, hi va haver en aquest mes una intensa correspondència entre el baró i el comte de Baillet-Latour. Güell començava argumentant que «vous comprenez les jours terribles que j'ai passé pendant la célébration de la Réunion de notre Comité à Barcelone» i li plantejava que, per la seva absència a la Sessió i pels recents esdeveniments, «je me crois dans le devoir de vous présenter ma démission comme délégué pour l'Espagne». Baillet-Latour li manifesta «l'espoir que nous avons de continuer avec vous cette utile collaboration que vous nous aviez donnée depuis votre entrée au Comité» per comentar-li que, en la seva llibertat, el baró triï seguir la seva tasca al COI. Al final, retira la seva dimissió¹¹³.

El nou panorama polític (un règim republicà i el govern d'ERC a Catalunya) incomodaven profundament a un monàrquic i catalanista conservador com era Santiago Güell i López. Encara que la seguís emprant, la seva baronia havia quedat abolida per ser un títol nobiliari¹¹⁴. Les propietats de la família Güell es van veure afectades durant aquest període, i les finques i algunes fàbriques van patir expropiacions per la Reforma Agrària a més d'assalts i la pèrdua de part de la seva anterior fortuna¹¹⁵. Joan Antoni, el germà Güell i López amb un paper més destacat durant la República, seguia militant a la Lliga i mantenia un equilibri entre el conservadorisme i un acostament al catalanisme d'ERC molt comentat a la premsa¹¹⁶. Santiago, tot i que ja s'havia apartat de la política activa, seguia participant de l'alta vida social barcelonina i els seus actes amb certa significació política es limitaven a, per exemple, la visita que va realitzar al capità general de Catalunya Balet (que durant les revoltes de 1934 va decidir mantenir-se fidel al govern de Lleroux i no al govern de Companys) en la seva caserna¹¹⁷. També havia reduït la pràctica esportiva i tot allò relacionat amb la seva gestió. Les notícies del cavall de carreres Apa-Noi van acabar en la dècada dels anys trenta, de la mateixa manera que la seva tasca pública com a directiu del Futbol Club Güell es va anar limitant. Ja no competia en polo però hi seguia vinculat, tot fomentant l'adequació d'un camp per celebrar-hi partits i

-
- 112 *El Mundo Deportivo*, 29 i 30 de maig de 1931. El comte de Güell, germà del baró i que hagués estat l'amfitrió de la 29a Sessió del COI, fou cessat com a alcalde de Barcelona amb la mateixa proclamació de la II República. El canvi polític també provocà que Santiago tampoc no pogués ser present en la Sessió. Per tant, el seu sentiment de responsabilitat pel fracàs de la candidatura barcelonina fou immens.
- 113 Cartes del baró de Güell al comte de Baillet-Latour, 3 de maig de 1931 i 12 de juny de 1931; Carta del comte de Baillet-Latour al baró de Güell, 14 de maig de 1931, arxius de l'IOC's OSC. Amb auguris del belga com a «être le chef des Jeux Olympiques (...) à Barcelone», el català decidia que «je retire ma démission».
- 114 *El Be Negre*, 11 d'agost de 1931 i 13 d'octubre de 1931. El comtat i el vescomtat dels seus germans també foren abolits.
- 115 *Catalunya Social*, 21 de novembre de 1931; *D.I.C.*, 1 d'octubre de 1932.
- 116 *El Be Negre*, 24 de gener de 1934 i 28 de febrer de 1934.
- 117 *El Be Negre*, 11 de juliol de 1934; *La Vanguardia*, 20 de novembre de 1934.

integrant la directiva del Comité de Polo¹¹⁸. El 1936 es va convertir en el president del veterà Círculo Ecuestre, un club hípic vinculat a la burgesia catalana que es va crear el 1856 i des del qual finançaria la proesa aeronàutica de Balcells d'intentar volar des de Barcelona fins a Manila¹¹⁹.

Amb el canvi de règim havia deixat les seves responsabilitats a la CEC. Respecte a la seva activitat olímpica en aquests anys, va estar al capdavant del pla del COE de cara als JJOO de Los Angeles el 1932, tot deixant la seva empremta enviant només aquells esports on hi hagués garanties d'una bona preparació i de derivar l'esforç d'aquesta a les federacions. Atesa la llunyania de Califòrnia, va negociar l'assignació de 400.000 pessetes al govern republicà per poder costejar la participació¹²⁰. La Confederación Española de Atletismo carregà amb força contra Güell pel repartiment d'aquesta quantitat d'una manera equitativa entre les federacions que assistirien a Los Angeles, perquè consideraven que el pes de l'atletisme mereixia més suport econòmic, i el malestar contra el baró i el COE va continuar després dels Jocs acusant-los ambdós d'intromissió en l'autonomia de les federacions¹²¹. Més enllà d'aquestes tensions, a Los Angeles 1932 Santiago Amat i Cansino es va convertir, en aconseguir la medalla de bronze en vela, en el primer medallista català en una prova individual, i per retre-li homenatge el baró de Güell va encapçalar una comitiva d'honor que els esperava a l'Estació de França¹²². La relació fluïda amb la directiva del COI, especialment amb el baró de Blonay, no s'havia refredat, i això es comprova en la correspondència que va mantenir amb el suís per gestionar, amb el Ministeri d'Instrucció Pública, el desenvolupament de l'educació física en l'ensenyament espanyol¹²³. Un parell de setmanes abans del cop d'estat de 1936, Santiago Güell va haver de presidir la reunió del COE com a membre del COI a causa de la dimissió de Pi i Sunyer. Es va tractar la participació a Berlín 1936 (que finalment no es produiria a causa del cop d'estat) i sobretot es va decidir un molt tímid suport a l'Olimpiada Popular, a la qual Güell i altres membres del COE s'oposaven pel seu caràcter polític i per ser antagonista dels JJOO¹²⁴.

118 *La Vanguardia*, 23 de maig de 1929 i 25 de desembre de 1930; *El Mundo Deportivo*, 27 de juliol de 1931; *ABC*, 26 d'octubre de 1933.

119 www.circuloecuestre.es/circulo/historia (consultat el 15 de setembre de 2013); *ABC*, 11 de juliol de 1936.

120 *ABC*, 12 de novembre de 1931 i 19 de novembre de 1931.

121 *ABC*, 6 de desembre de 1931 i 27 d'abril de 1932; *El Mundo Deportivo*, 23 de desembre de 1932.

122 *El Mundo Deportivo*, 29 d'agost de 1932.

123 Cartes del baró de Güell al baró de Blonay, 21 de juny de 1934 i 6 de juliol de 1934, arxius de l'IOC's OSC.

124 Colomé i García, *Deporte y relaciones internacionales: la Olimpiada popular de 1936*, 1995, p. 15; *ABC*, 4 de juliol de 1936.

VIDA DEPORTIVA

OLIMPICAS

El conde de Baillet Latour y la colocación de la primera piedra del Estadio de Montjuich

El ilustre presidente del Comité Olímpico Internacional, conde de Baillet Latour, debe llegar hoy a Barcelona, por carretera, deseoso de corresponder a afectuosas invitaciones que reiteradamente le han sido hechas y afanosos por visitar esta nuestra ciudad, reputada como una de las más eminentemente deportivas.

Se acrecienta de un modo tan considerable la fama que de deportiva tiene adquirida Barcelona, que no es de extrañar que hombres de la alta categoría del barón de Baillet Latour, que ha sucedido en la presidencia del C. O. I. al barón de Coubertin, deseen darse perfecta cuenta del grado de adelanto que todos los deportes han alcanzado entre nosotros y de la feliz orientación que se ha impreso desde la Confederación Deportiva de Cataluña hasta el más modesto de nuestros clubs, donde bullen y rebullen los mismos entusiasmos que en aquella.

Es muy significativa la coincidencia del viaje del presidente del C. O. I. y la colocación de la primera piedra del Estadio de Montjuich. Para Barcelona tan amante del deporte y anhelante de grandezas, parte de las cuales ha sabido conquistar a fuerza de sacrificios, voluntad y energías, constituye la fecha de la colocación de la primera piedra del Estadio y de la visita del conde de Baillet Latour, una fecha memorable y principio de una nueva era de prosperidades para el deporte.

Desde estas columnas dirigimos un respetuoso saludo al gran propagandista de los deportes que preside el Comité Olímpico Internacional.

He aquí el programa de los obsequios y fiestas organizadas en honor del presidente del C. O. I. que ha de ser sometido a su aprobación:

Hoy, domingo.—Llegada del conde de Baillet Latour, alojándose en el hotel Ritz. Los representantes de federaciones, clubs, entidades deportivas y particulares, son requeridos a dejar tarjeta de salutación a nuestro ilustre huésped.

Día 4, lunes.—A las once de la mañana, visita corporativa del Comité Olímpico Español. A la una de la tarde, almuerzo que le dedica dicho Comité en el hotel Florida, del Tibidabo. Por la tarde, visita de salutación a las autoridades, finalizando con una visita al Centro Excursionista de Cataluña.

Día 5, martes.—A las diez de la mañana, visita a las oficinas y terrenos de la futura Exposición. A las once, colocación de la primera piedra en el Estadio de Montjuich con asistencia de las autoridades, Ayuntamiento, Diputación, cuerpo consular, organismos de la Exposición, Comité Olímpico, Confederación Deportiva, federaciones españolas y catalanas, prensa, etc. Verrut de honor ofrecido por el Comité Ejecutivo de la Exposición. A la una de la tarde, almuerzo en la «Font del Gat» ofrecido por las federaciones deportivas nacionales. Tarde, visita a entidades y clubs deportivos, finalizando con una visita a la Real Asociación de Cazadores, durante la cual será obsequiado nuestro visitante por dicha importante sociedad.

Día 6, miércoles.—A las diez y media, visita y paseo por el puerto, saliendo por el Real Club Marítimo y entrando por el Club Natación Barcelona. Por la tarde, visita a los terrenos del F. C. Barcelona, R. C. D. Español, clubs de lawn-tennis y Golf de Pedralbes. Por la noche, cena con que le obsequia el barón de Güell, delegado español del Comité Olímpico Internacional, en su casa torre de Pedralbes.

Día 7, jueves.—Por la mañana, visita a museos y edificios. A la una de la tarde, almuerzo en la casa Llibre ofrecido por las federaciones deportivas de Cataluña y Confederación. Visita al Real Polo Jockey Club, presenciando los partidos que se celebrarán en su honor. Visita en el Círculo Ecuestre, presenciando algunos asaltos de esgrima preparados en su honor. Cena que le dedican las sociedades hípias en la Real Sociedad de Carreras de Caballos.

Día 8, viernes.—Paseo por los alrededores de Barcelona y excursión a Caldetas donde le obsequiará con un almuerzo el marqués de Lamadrid, presidente del Comité Olímpico Español.

Si contra lo supuesto, el conde de Baillet Latour, puede aplazar su salida hasta el sábado, domingo o lunes, se ampliará el programa interesando su asistencia a los actos y fiestas deportivas que puedan organizarse en su honor durante esos días.

DURANT LA SEVA VISITA A BARCELONA, EL PRESIDENT DEL
COI, ACOMPANYAT PER GÜELL, VA TENIR UNA AGENDA D'ALLÒ
MÉS OCUPADA

GÜELL ESCRIU AL VICEPRESIDENT DEL COI
ABANS DE L'ARRIBADA D'AQUEST A BARCELONA

SANTIAGO GÜELL PRESENTA LA SEVA >
DIMISSION A BAILLET-LATOIR COM A
MEMBRE DEL COI

^ EL COMTE DE GÜELL, GERMÀ DE SANTIAGO I ALCALDE DE
BARCELONA, TREBALLANT A L'AJUNTAMENT SETMANES ABANS
DE LA SESSIÓ DEL COI

de tout.

Je vous prie mon cher ami de
recevoir une fois de plus l'expression de
mes sentiments les plus dévoués.

Y. L.

San Diego le 3 Mars 1931.

C.I.O.	
N°	4967
Reçu:	9. V. 31
Transmis:	1 MAI 1931
Répondu:	
12/c	

Mon cher ami et Président

Vous comprenez les jours terribles que
j'ai passés pendant la célébration
de la Réunion de notre Comité à
Sancti Spiritus. D'un côté je savais que
ma présence pouvait être un gros
inconvenient pour les autres aspects
de l'autre côté je manquais à mes
devoirs envers le Comité ne pouvant
pas assister à ces réunions que moi-
même j'avais demandées pour Sancti

Le 14 mai 1931

Mon cher ami,

Dès mon arrivée à Newmarket ou je n'étais rendu directement de Barcelone, je vous avais écrit une très longue lettre, que je n'ai pu vous faire parvenir faute de connaître votre adresse. Je m'ai déchirée depuis car ce serait des figues après Pâques. Je vous y disais combien tous nous avons regretté votre absence et l'espoir que nous avons de continuer avec vous cette si utile collaboration que vous nous aviez donnée depuis votre entrée au Comité et dont vous aviez tenu à nous apporter une preuve tangible en nous fournissant un second délégué, que nous avons de suite pu apprécier.

C'est nous dire que je ne vous tenir aucun compte pour l'instant du projet dont vous ne faites part. Nous en réparons dans très longtemps si nous en réparons jamais. Nous tenons bien trop à vous pour vous rendre si aisément votre liberté.

Sachez que ni à Barcelone ni à Lausanne l'on ne peut oublier tous les services que vous nous avez rendue et il faut qu'un jour vous noyez la pour trouver la récompense qui vous est due et être le chef des Jeux Olympiques qui se célébreront à Barcelone.

Croyez moi.

*Votre affectueusement dévoué,
Baillet Latour*

¿Fue trascendente o fue vulgar?

Anoche se reunió el Comité Olímpico Español que aceptó la dimisión irrevocable de su presidente y rechazó la del secretario

La dimisión del Barón de Güell no ha sido aceptada por el C. O. I. - Los reunidos acordaron ver con gusto y estimaron beneficiosa la iniciativa de una Superfederación nacional

Ayer por la noche celebró reunión el Comité Olímpico Español. La reunión se prometía trascendente, al venir acompañada de una serie de circunstancias de orden político y deportivo que no son ya un secreto para nadie.

El incidente de la "Maratón" en el banquete de los deportistas a los delegados del C. I. O. en el Hotel Florida, las cartas públicamente cruzadas entre el Dr. Traball y el Presidente del Comité Olímpico Español, la no aceptación de la Presidencia Honoraria de dicho Comité por el señor Alcalá Zamora, las dimisiones del barón de Güell y del Marqués de Lamadrid y las gestiones ya iniciadas por algunas Federaciones Nacionales con objeto de constituir una superfederación, completamente al margen del Comité Olímpico Español, eran los hechos destacados que permitían atribuir a la reunión de ayer una significación excepcional.

Pero las reuniones del Comité Olímpico son secretas. Y aunque su secreto logra frecuentemente ser levantado por la "indiscreción" periodística, confesamos que el escaso tiempo medado entre la terminación de la de ayer y el cierre de nuestra edición, no nos ha permitido recogerlos largamente a los beneficios de tal "indiscreción".

Algo hemos podido saber, sin embargo. No creemos equivocarnos diciendo que a la reunión asistieron los señores Mesas, representante de la Federación de Hockey; García Alaña (padre), de la Federación de Lucha; Clota, de la Federación de Boxeo; García Alaña (hijo), de Sports de Nieve; Roure, de Yachting; Orens, de Ciclismo; Florit, de Tiro; Rosich, de Fútbol; Maluquer, de Atletismo, y Sánchez, de Esgrima, además de los dismisionarios señores Barón de Güell, delegado internacional de España en el C. I. O. y Manuel Estivill, secretario del C. O. Español.

Y tampoco creemos poder ser desmentidos al añadir que si damos cuenta de las dimisiones presentadas, se acordó no aceptar la del señor Mesas y sí, en cambio, la del Marqués de Lamadrid, fundada en el apogeo de particulares quehaceres y formulada con sa-

ráctor irrevocable. En cuanto a la del barón de Güell, como quiera que fue presentada al Comité Olímpico Internacional y éste no la ha admitido, los reunidos no hicieron más que darse por enterados, ya que otra cosa no era de su incumbencia. Con todo, parece ser

MARQUES DE LAMADRID

que abundaron las manifestaciones de satisfacción por la decisión del C. I. O. al retener en su seno al barón de Güell.

Por lo que respecta a la renuncia de la Presidencia Honoraria por el Jefe del Gobierno Provisional de la República, no sabemos si hubo explicaciones como tampoco si se dió cuenta de cual pueda ser la actitud del Conde de Valbailano, segundo delegado internacional de España en el Comité Olímpico Internacional y figura en torno a la cual han girado buena parte de los incidentes de orden político antes aludidos.

En cambio, por lo que atañe al proyecto de la constitución de una superfederación nacional de todos los deportes, parece que se manifestó el general criterio de verla con agrado, se-

^ LA DIMISSIÓ DEL BARÓ DE GÜELL, CONEGUDA PEL COE
I PER LA PREMSA

Barcelone le 21 Juin 1934

Mr. le Baron Godefroy de Blonay
Chateau de Grandson (Vaud)

Mon Cher Collègue et Ami,

Je tiens à vous faire envoi ci-joint d'une copie de la lettre que notre Comité Olympique vient d'adresser à quelques Comités Olympiques Nationaux, leur demandant des renseignements sur l'organisation officielle de l'Éducation Physique dans leurs pays respectifs, pour lui permettre à son tour de renseigner dûment notre Ministère d'Instruction Publique, sur les dispositions convenables à prendre sur cet aspect chez nous.

Je vous serais très obligé de vouloir bien recommander à votre Comité qu'il veuille accorder à cette demande sa plus bonne disposition et son meilleur soin, car je suis certain de la grande importance qui peut avoir pour nous ce que vous avez fait pour atteindre la solution de ce problème.

En vous remerciant d'avance pour votre vaillant appui, je saisis cette opportunité pour vous offrir une nouvelle fois, cher Collègue et Ami, l'expression de mes sentiments les plus sincères et cordiaux,

R. 674 pm

^ SANTIAGO GÜELL TREBALLÀ COM A INTERMEDIARI PER
TAL QUE ESPANYA POTENCIÉS L'EDUCACIÓ FÍSICA A LES
ESCOLES, COM VOLIA EL COI

^

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ
A LA DÈCADA DE 1930

IV. SOTA EL FRANQUISME. ELS JOCS MEDITERRANIS DE BARCELONA

Un cop va esclatar la Guerra Civil, Güell va decidir posicionar-se amb el bàndol sublevat, al contrari d'alguns dels seus germans, com Joan Antoni, i va marxar de Catalunya en direcció a Sant Sebastià. Amb el país dividit, de la mateixa manera ho estava el COE. Però amb els dos membres del COI que van abandonar el territori republicà (el baró Güell i el comte de Valledellano), l'organisme internacional va acabar reconeixent molt aviat com a únic COE legítim aquell que es va reconstituir amb el general Moscardó com a president i Güell i Valledellano com a vicepresidents, tot rebent el vistiplau de Baillet-Latour. La reordenació va tenir lloc a Sant Sebastià, atès que Barcelona i Madrid van seguir republicanes fins a inicis de 1939, i atesa la inexperiència esportiva de Moscardó, fou Santiago Güell qui va dirigir aquesta «nueva organización dentro de la órbita del COI¹²⁵». Al febrer de 1938 va tornar a reunir el COE sota el comandament del baró, que era qui realment dirigia la reglamentació d'un Comitè que amb el Decret d'agost figuraria només com un braç dependent de la Delegación Nacional de Deportes (DND)¹²⁶. El baró de Güell i la seva família, lluny de la seva llar barcelonina, durant la Guerra Civil es van integrar bé amb l'alta societat basca. De fet, en aquests temps es casava la seva filla Adela amb Pedro Ybarra i Mac-Mahón, pertanyent a una rica família bilbaïna dedicada al sector naval¹²⁷. Quan va ser conquerida Barcelona per les tropes franquistes (el 26 de gener de 1939), el baró va poder recuperar les seves propietats més la presidència d'un destarlatat Círculo Ecuestre. A més, fou elegit vocal per la Junta general d'accionistes del Gran Teatre del Liceu¹²⁸.

Les reunions del nou COE en què Güell mantindria el càrrec de vicepresident fins a la seva mort eren en realitat reunions d'una DND de grandiloquència nacionalista per la seva afiliació falangista, una situació oposada a la independència que el COI sempre ha pretès per als comitès nacionals¹²⁹. Güell, tot i ser el veritable gestor de l'esport i l'olím-

125 ABC, 26 de desembre de 1937. Moscardó, amb nul·la experiència en l'esport, era un militar que rebé de Franco el comtat de l'Alcázar de Toledo pel seu paper en la batalla d'aquest mateix nom.

126 Duránte Corral, *op. cit.*, pp. 166-168; Boletín Oficial del Estado, 29 d'agost de 1938, p. 958. Les decisions relacionades amb l'olimpisme ja no requeien en una institució de perfil democràtic, el COE, atès que aquest havia estat absorbit per la DND. L'únic que seguia inalterable fou la representació al COI, amb Güell i Valledellano.

127 ABC, 5 de juliol de 1938.

128 La Vanguardia, 5 d'abril de 1939.

129 ABC, 9 de maig de 1939 i 18 de febrer de 1940; Règles Olympiques (Olympic Charter), 1938, article II - 17.

pisme espanyol, quedava en un segon pla en una premsa que preferia destacar l'«heroic» Moscardó i l'esplendor físic de la «raza hispana». A causa del seu càrrec dual, Santiago Güell i López va ser la màxima autoritat present en molts esdeveniments esportius. Per exemple, a la final de Copa de bàsquet de 1940, ell va estar en representació de Franco i del COE en l'homenatge a un futbolista del Barça¹³⁰. Com a delegat del COI a Espanya, el baró de Güell era l'enllaç directe entre la DND i el comte Baillet-Latour per la preocupació d'aquest davant d'aquest COE anòmal¹³¹. Tot i que la dictadura havia esborrat tota la singularitat de Catalunya, a la DND encara es conservaven petites empremtes de les desaparegudes institucions esportives catalanes. La mort de Mesalles i Estivill, secretari de la DND, posava fi a l'estreta col·laboració amb Güell des de les mateixes fundacions de la CEC i el COE barceloní, i així mateix la DND rescatava la Copa Barón de Güell amb la diferència de premiar ara «al atleta español que más se haya distinguido en su actuación nacional¹³²». Barcelona no cessava en la seva vocació d'organitzar esdeveniments esportius, i per això el baró va liderar la candidatura de la capital catalana per tenir els Europeus de natació de 1946 a les Piscines de Montjuïc¹³³.

Un símbol de la família Güell, el Palau dissenyat per Gaudí, es veié afectat per la Guerra Civil, i la seva propietària, Mercedes, la germana petita de Santiago, es va veure obligada a vendre'l l'any 1945 a la Diputació de Barcelona¹³⁴. Aquest mateix any el baró i el seu germà Eusebi van vendre l'empresa Colonia Güell S.A. als fills de Bertrand Serra. Malgrat aquestes vendes, al baró i al vescomte de Güell els assumptes econòmics no els anaven malament. Dues grans empreses que havien heretat del seu pare, Asland, de ciments, i la Compañia Transatlántica, es beneficiaven de la tímida recuperació que el país iniciava a meitat de segle¹³⁵. Va aconseguir l'honor d'entrar a la Junta de Govern del Gran Teatre del Liceu, el prestigiós centre català de la música lírica¹³⁶. Santiago Güell, amb càrrecs de responsabilitat en aquesta institució i al Círculo Equestre, mai no se'n va sentir protagonista i, per exemple, li causà un gran malestar que la publicació *Destino* el destaqués a ell davant dels altres socis de les dues entitats de la classe alta barcelonina¹³⁷. Més enllà de la seva vida econòmica i social, on mai va tenir grans contratemps ni inestabilitats, en la seva faceta de dirigent esportiu el baró de Güell seguia sent un actiu membre del

130 *El Mundo Deportivo*, 30 de juny de 1940; *La Vanguardia*, 28 de desembre de 1943.

131 *ABC*, 20 d'abril de 1941; Carta del baró de Güell al comte de Baillet-Latour, 12 de febrer de 1941, arxius de l'IOC's OSC.

132 *ABC*, 22 d'abril de 1943 i 5 de juliol de 1945.

133 *El Mundo Deportivo*, 3 de novembre de 1945. Tot i ser Güell «la personalidad más significada en el COI de lograr (...) unas competiciones de envergadura» i de l'interès de Barcelona per recuperar el seu antic ritme organitzatiu, finalment l'Europeu l'acollí Mònaco.

134 *Destino*, 17 de juny de 1944. En l'actualitat, el Palau és un museu.

135 *ABC*, 12 de febrer de 1950; *La Vanguardia*, 29 de novembre de 1950.

136 *La Vanguardia*, 23 de maig de 1947.

137 *Destino*, 17 de març de 1951. Mostrà el seu malestar públicament amb una carta al director on demanava disculpes.

COI que anava amb freqüència a Lausana i a altres reunions de l'organisme. La tasca de ser el braç de la DND vinculada a l'olimpisme internacional evitava l'aïllament d'Espanya en el món olímpic, i en el seu compromís envers la tasca de portar l'esport d'alt nivell a Barcelona cal destacar el seu suport perquè la ciutat obtingués el Mundial d'hoquei patins de 1951¹³⁸.

L'últim gran servei de Santiago Güell i López a l'esport i a la seva ciutat, Barcelona, fou concebut en el Mediterrani, el mar que ha banyat d'història i de riquesa Catalunya durant segles. Després de trenta anys com a membre del COI era ja una personalitat molt respectada i estimada en l'olimpisme, tenia el pes perquè el canceller del COI Otto Mayer li solucionés el visat per assistir a Viena a la 45a Sessió del COI el 1951 i per oferir un sopar a casa seva a la delegació egípcia dels I Jocs Mediterranis (JJMM), que va realitzar una visita oficial a Barcelona¹³⁹. Aquesta visita va confirmar a Güell i a algunes autoritats de la ciutat la il·lusió per organitzar els II Jocs Mediterranis, moment en què l'Ajuntament va fer oficial la candidatura. El cap dels Serveis Municipals al comitè organitzador dels JJMM, Andrés Espinós, reconeixia en les seves memòries que «el baró, que era en aquella època l'únic representant espanyol en el COI, ens va visitar a l'Ajuntament per explicar-nos que el 1951 se celebrarien els primers JJMM a Alexandria, i ens incità que Barcelona fos l'organitzadora dels segons». Güell era, per tant, el pare d'una idea que molt aviat va recollir l'entusiasme general i el suport de les autoritats municipals¹⁴⁰. Durant el Mundial d'hoquei patins celebrat a Barcelona, en la bona marxa del qual va tenir gran responsabilitat Joan Antoni Samaranch, va visitar la competició el canceller del COI. Mayer aprofità per visitar les instal·lacions ofertes per als JJMM, principalment a l'àrea de Montjuïc, i tot i que no es va poder decantar a favor de la candidatura catalana, va expressar la seva confiança «porque tienen ustedes en el barón de Güell a una persona de gran tacto e influencia. No en balde es el decano de los delegados del COI¹⁴¹».

La delegació espanyola que va volar l'octubre del 1951 fins a El Caire i d'aquí va viatjar a Alexandria per als JJMM, estava formada pels equips de bàsquet i waterpolo, quatre tiradors i setze nedadors. Els van acompanyar durant tota la competició Santiago Güell i el secretari de la DND, Francisco Cadenas¹⁴². Güell i alguns membres del COI d'altres països presents en aquests Jocs van formar el Comitè dels JJMM, i la primera decisió fou concedir per unanimitat els de 1955 a Barcelona. Güell va comunicar a l'alcalde Simarro

138 *ABC*, 24 de setembre de 1946 i 13 de desembre de 1950.

139 *La Vanguardia*, 16 de juny de 1951; Carta d'Otto Mayer al baró de Güell, 29 de març de 1951, arxius de l'IOC's OSC. El suís Otto Mayer va ser designat pel nou president Sigfrid Edström, el 1946, la seva mà dreta com a canceller del COI.

140 *Destino*, 10 de febrer de 1951; Espinós i Taya, *Memòries autoritzades*, 2007, p. 177; Pernas i López, *Barcelona 1955: els Jocs Mediterranis*, 2012, pp. 46-49.

141 *El Mundo Deportivo*, 20 de juny de 1951; Pernas i López, *op. cit.*, pp. 49-50.

142 *ABC*, 4 d'octubre de 1951; *El Mundo Deportivo*, 5 d'octubre de 1951.

i a la DND per telegrama la bona notícia¹⁴³. Després d'aquesta elecció, el baró de Güell planificà nombroses reunions de treball amb les autoritats municipals, amb la DND o com la que va organitzar al Círculo Ecuestre, on convidava els directors de les seccions esportives dels diaris per informar-los de l'organització dels JJMM¹⁴⁴. A causa de les seves intenses gestions, l'Ajuntament i la DND van acordar que Santiago presidís el comitè organitzador dels Jocs, amb Cadenas com a mà dreta i els presidents de les federacions esportives amb seu a Catalunya.

L'objectiu cap al qual havien de caminar el baró i el seu equip els va ser indicat per Simarro en el següent discurs: «los JJMM son unos JJOO en pequeño. Serán nuestros huéspedes los representantes de las doce naciones (...) para competir en casi todos los deportes olímpicos¹⁴⁵». Durant els tres anys de preparació abans dels Jocs de 1955, Santiago Güell i el comitè organitzador van portar a terme moltes reunions amb les autoritats barcelonines, estatals i amb les federacions; esdeveniments esportius per provar les instal·lacions (de construcció recent), i actes culturals que acostessin als habitants de Barcelona la proximitat de la important celebració alhora que aquesta es publicitava mitjançant campanyes en premsa, cartells, emissió de segells, etcètera¹⁴⁶. La data dels II JJMM es fixà entre els dies 21 i 30 de juny de 1955 (encara que després es retardarien un mes) i es confirmà pel comitè organitzador la presidència del baró de Güell fins al final de la competició. Precisament, i encara que la seva salut va anar empitjorant, en una breu entrevista a *El Mundo Deportivo* durant un Barça-València el baró manifestava l'alt ritme de reunions que s'estava realitzant per a la millor preparació possible dels JJMM¹⁴⁷.

Durant aquests anys, Santiago Güell va poder treure temps per a altres activitats al marge dels Jocs del 55. El baró seguia vinculat al Real Polo Jockey Club, el lloc on començà la seva vinculació amb l'esport des de molt jove i al qual va pertànyer tota la vida participant en cerimònies com ara l'homenatge que es va retre a Antoni Cuyás¹⁴⁸. Hi va fer el discurs principal en qualitat de vicepresident del COE, càrrec pel qual acudia a constants actes oficials de la DND, com va ser el lliurament anual de medalles al mèrit esportiu¹⁴⁹. També col·laborava amb les grans competicions organitzades a Barcelona, com l'esmentat Mundial d'hoquei patins i la primera edició del Mundial de Fórmula 1 al circuit de Pedralbes. Fora de l'esport, Santiago va afegir a la seva presidència del Círculo Ecuestre la de la Junta de Govern del Liceu. En aquells anys el teatre gaudia d'una intensa oferta

143 Pernas i López, *op. cit.*, pp. 52-53.

144 *La Vanguardia*, 25 de desembre de 1951; *ABC*, 19 de gener de 1952.

145 *El Mundo Deportivo*, 6 de febrer de 1952; Pernas i López, *op. cit.*, p. 58.

146 *El Mundo Deportivo*, 4 de març de 1953. Per exemple, s'organitzà un concurs de cartells amb els JJMM com a tema, una iniciativa en la línia de la comissió d'arts que creà al COI el president Brundage i de la qual formava part Santiago Güell.

147 *El Mundo Deportivo*, 13 de juliol de 1953 i 19 d'octubre de 1953.

148 *La Vanguardia*, 4 de desembre de 1951.

149 *ABC*, 10 de gener de 1952.

musical i es consolidava com el punt de reunió de l'alta societat catalana¹⁵⁰. Tampoc no havia abandonat l'activitat empresarial. A causa d'aquests interessos econòmics, era habitual que mantingués trobades amb les autoritats polítiques per tractar assumptes de les seves empreses o altres projectes, una cooperació molt fluïda gràcies a l'ascens a ministre d'Obres Públiques el 1951 del seu col·lega el comte de Valledellano¹⁵¹.

Precisament per aquest nomenament va preferir dimitir com a membre del COI, i el baró de Güell es va encarregar de cobrir la vacant tot proposant, amb una carta al president Edström, que triés Pedro Ybarra i Mac-Mahón. El presentava com a «pratiquant de plusieurs sports, de grande culture, parlant correctement le français, l'anglais, l'allemand et l'italien, lui et sa femme [la seva filla, sense anomenar-la] aiment voyager et compte avec des moyens économiques». Curiosament, no li esmentava que es tractava del seu gendre¹⁵². Però el marquès de Mac-Mahón va ser elegit membre del COI, on va romandre des del 1952 fins al 1985, i d'aquesta manera la família Güell va mantenir la seva vinculació amb l'organisme internacional (en la seva condició de consort, moltes vegades se'l coneixia com a baró de Güell). Durant un parell d'anys, Otto Mayer es comunicà mitjançant cartes adreçades a un doble destinari: Santiago i Mac-Mahón¹⁵³. Una correspondència produïda a compte d'una de les últimes tasques que va ocupar Santiago Güell dins del COI, la de promoure l'ús del castellà en l'organisme. Durant la 48a Sessió del COI celebrada a Mèxic el 1953, el baró defensà, amb el suport de diversos col·legues hispanoamericans, que s'equiparés aquest idioma amb l'anglès i el francès: «Baron de Güell warmly defends the cause of the recognition of Spanish as an official language of the IOC. 21 countries speak Spanish». Per un sol vot, el castellà no va ser aprovat com a llengua oficial, però la insistència de Güell i dels membres de Puerto Rico i Xile va permetre que almenys s'acordés la traducció simultània en castellà¹⁵⁴.

El dia 3 d'agost de 1954, quan faltava menys d'un any per al començament dels JJMM de Barcelona, una tràgica notícia relacionada amb aquell que havia de ser el president de la competició convulsionava la ciutat i l'esport català i espanyol. Santiago Güell i López, el primer baró de Güell, moria als setanta-un anys d'edat a la seva residència barcelonina de Pedralbes a causa d'un inesperat col·lapse, tot i que la seva salut havia

150 *La Vanguardia*, 14 d'octubre de 1952 i 14 de gener de 1953.

151 *ABC*, 9 de març de 1952.

152 Carta del baró de Güell a Sigfrid Edström, 15 de juliol de 1952, arxius de l'IOC's OSC. La seva filla, Adela Güell i Ricart, tot i que sempre va estar molt vinculada a l'olimpisme i malgrat la seva reconeguda capacitat, no va tenir l'oportunitat d'entrar al COI com el seu pare i el seu marit pel masclisme que aleshores impedia l'accés d'una dona a un lloc d'aquesta importància.

153 Carta d'Otto Mayer al baró de Güell i al marquès de Mac-Mahón, 1 de juliol de 1953, arxius de l'IOC's OSC.

154 *El Mundo Deportivo*, 18 d'abril de 1953; Bulletin Officiel du CIO, 39, 1953, pp. 33-34.

flaquejat els últims mesos¹⁵⁵. Al moment de la seva mort reunia les presidències del comitè organitzador dels Jocs Mediterranis, de la Junta de Govern del Liceu i del Círculo Ecuestre, però tal com s'ha anat descrivint en aquesta biografia, el currículum era molt profús i comprenia els àmbits esportiu, econòmic, polític i social. El sepeli constituí una imponent manifestació de dolor, i al qual van assistir nombroses autoritats i representants de clubs i federacions esportives. Qui en certa manera va ser el seu hereu pel que fa al compromís en la promoció de l'esport barceloní i català, Joan Antoni Samaranch i Torelló, va escriure un sentit panegíric en el Butlletí del COI el mes d'octubre de 1954¹⁵⁶. La revista *Destino* descrivia d'una manera fantàstica, amb una necrològica titulada «Ha muerto uno de los mejores barceloneses», el sentiment tan profund que havia mogut l'obra i vida del difunt baró per la capital de Catalunya: «¡Cómo amó la ciudad el barón de Güell! No era un amor platónico, sino un sentimiento vivo y actuante. No es hora de desmenuzarlo en anécdotas, pero (...) un día en que la incivilidad (...) empezó a talar árboles de la Rambla, don Santiago acudió inmediatamente al despacho del alcalde, llevando la voz de protesta¹⁵⁷».

155 *ABC*, 4 d'agost de 1954; *La Vanguardia*, 4 d'agost de 1954.

156 Pernas i López, *op. cit.*, p. 79.

157 *Destino*, 5 d'agost de 1954.

* * *

Resumen de la actuación de esta Junta durante el año aludido

Inmediatamente que esta Junta pudo empezar a reanudar sus tareas, lo primero que hizo, fué rehacer íntegramente todos los desperfectos que durante el período rojo, se causaron por éstos, y los que fortuitamente por diferentes causas se habían producido en nuestro Gran Teatro, en los diferentes ramos de albañilería, carpintería, lampistería, cristales y decorado, hasta dejar las cosas en el ser y estado de antes, con la mayor satisfacción de esta propia Junta.

* * *

El día 30 de Marzo anterior se celebró Junta General Ordinaria, en la que abierta la sesión y antes de dar comienzo a la misma, el señor Presidente propuso que la Asamblea acordase expresar a Su Excelencia el Jefe del Estado, Generalísimo Franco, su entusiasta felicitación, extensiva al Glorioso Ejército Nacional, que a sus órdenes había dado fin a la guerra con el triunfo de las invictas armas nacionales y reiterarle su adhesión inquebrantable, lo que por aclamación y unanimidad y con gran entusiasmo quedó aprobado por la propia Asamblea.

Asimismo fueron aprobadas las actas de la Junta General Ordinaria de 28 de Marzo de 1936 y Extraordinarias de 22 de Junio del mismo año y 6 de Marzo del próximo pasado.

Igualmente leída la Memoria reglamentaria, mereció la conformidad de los señores Accionistas, lo propio que los Estados Generales de Cuentas correspondientes al ejercicio anterior.

También se acordó por unanimidad facultar a la Junta de Gobierno para disponer de una derrama de 85.000 pesetas para Atenciones Complementarias.

Además se dió cuenta de una comunicación de la Empresa en la que solicitaba una reducción del tope mínimo de funciones a celebrar en la Temporada de Invierno de 1939-40, fijándolo en treinta, sin que ello pudiese entenderse como alteración ni modificación del contrato en vigor, cuya proposición quedó sobre la mesa, para ser discutida en otra Junta General Extraordinaria, de la que más adelante se hará mérito.

Finalmente en dicha sesión fué elegido Presidente por unanimidad y aclamación el Excelentísimo Sr. D. Joaquín de Sentmenat y de Sarriera Marqués de Sentmenat, y seguidamente fueron elegidos también por unanimidad y aclamación Vocales los señores D. Félix Fages Vilá, Excelentísimo Sr. D. Santiago Güell y López Barón de Güell, D. Tomás Rosés Ibbotson y D. José M.^o Munné Vidal.

< JUNTA DE GOVERN DEL GRAN TEATRE DEL LICEU
EL 1940, DE LA QUAL GÜELL ERA MEMBRE

1555-111111 19. 2. 41

C.I.O.
 N° 808
 Recu: 19. 2. 41.
 Transmis:

16/18

Cheer President et ami
 Je suis avec la plus grande satisfaction
 par la réception de votre lettre. Espérons, comme
 vous dites que la Paix vienne rétablir dans
 un prochain jour une situation normale
 dans le monde et que l'œuvre de notre
 Comité puisse recommencer. Je suis sûr
 qu'elle sera plus nécessaire - et je ne

doute qu'avec la bonne volonté de nous
 tous et sous votre direction l'Œuvre
 sera rendue à ces jours de gloire
 avec le plus vif désir de vous
 serrer la main si vous priez
 mon cher Président de croire à mes
 sentiments les plus dévoués.

Sfice

SANTIAGO GÜELL AGRAEIX EL SUPORT DE
 BAILLET-LATOURE AL NOU COE

Círculo Ecuestre
Barcelona

30 de junio de 1942.

Sr. Conde de Güell

Presente

Muy distinguido Sr. nuestro y consocio:

La anómala situación que ha venido atravesando esta entidad desde la feliz liberación de Barcelona, indujo a los componentes de la Junta de Gobierno a retrasar en lo posible el hacer uso de la facultad que les confieren los vigentes Estatutos en relación al percibo de cuotas.

Ahora bien; como por razón de dicha situación, que se prolonga más de lo que era de esperar, la gestión de los asuntos de la sociedad entraña gastos ineludibles, la Junta General Ordinaria, a propuesta de la de Gobierno, acordó en su reunión de 22 de los corrientes, establecer una cuota provisional reducida, (15 pesetas trimestrales) que fiabrán de satisfacer los señores que deseen mantener su condición de socio del Círculo, bien entendido que la falta de pago de la misma, significará la renuncia a la expresada condición de socio, y a los derechos que de ella se derivan.

A los efectos oportunos, nos es grato recordar que las oficinas provisionales del Círculo están instaladas en el domicilio de su Administrador, Bailén, 56, pral. 2.ª, y sin otro particular nos reiteramos de V. afmos.

La Junta de Gobierno del C. E.

P. D. El Secretario.

Victor Garruella

V.º B.º El Presidente.

Barón de Güell

COMUNICACIÓ DEL CÍRCULO ECUESTRE, ON APAREIX EL BARÓ DE
GÜELL COM A PRESIDENT I ADREÇADA AL SEU GERMÀ

GÜELL PROPOSÀ >
 EL MARIT DE LA
 SEVA FILLA,
 PEDRO YBARRA,
 COM A NOU
 MEMBRE DEL COI
 AL PRESIDENT
 EDSTRÖM

PALACE HOTEL
 2000 rue de la Gare
 Paris - 10100
 Tel. 11111

15 Juillet 1952. 14c

Mon cher President

Mon collègue le Comte de Val-
 lellano ayant dimissionné j'ai
 l'honneur de vous proposer com-
 me second membre pour l'E-
 papue M. Pedro Ybarra Mach-
 Mahon. Je suis sûr qu'il re-
 présentera très dignement no-
 tre Comité. Travaillant de plu-
 sieurs sports. De grande cultu-
 re. Parlant correctement
 le français l'anglais l'allemand
 et l'italien. Lui et sa femme
 aiment voyager et conte avec
 des moyens économiques les moyens
 suffisants pour le faire. En
 vous remerciant si vous voulez
 avoir compte de ma proposition

Je suis toujours votre dévoué

Le Baron de Güell

- ^ PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ DE CARTELLS EL 1953 SOBRE
ELS JOCS MEDITERRANIS, AMB LA PRESENCIA DE GÜELL I
ALTRES AUTORITATS
- ✓ MULTITUDINARI ADÉU A LES RESTES MORTALS DEL BARÓ A
PEDRALBES

JUEVES, 24 DICIEMBRE 1992

OPINIÓN

LA VANGUARDIA 15

JUAN ANTONIO SAMARANCH

La dinastía olímpica de los Güell

No creo que haya nadie que no esté de acuerdo con el gran éxito obtenido por los Juegos de la XXV Olimpiada celebrados en Barcelona. Las palabras que pronuncié considerando dichos Juegos como los mejores de toda la historia olímpica son tan ciertas que han sido acogidas con complacencia en todo el mundo. ¡Ojalá pueda decir lo mismo al final de los Juegos Olímpicos de Atlanta si estoy aún al frente del movimiento olímpico! Este sería mi deseo, pero sé que no será fácil. Pero volviendo a nuestros Juegos Olímpicos, ya hemos elogiado repetidas veces la labor del excelente equipo encabezado por el alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall; por el consejero delegado del COOB, José Miguel Abad, y la perfecta y ejemplar colaboración entre el Gobierno de España, Generalitat de Catalunya, Ayuntamiento de Barcelona y Comité Olímpico Español. Pero lo que quiero destacar en este artículo es que las bases de este éxito vienen de mucho más atrás, de diversas generaciones que sintieron en todo momento la llamada del olimpismo e intentaron, en cuatro ocasiones, lograr la elección de Barcelona como sede de los Juegos Olímpicos.

La tradición olímpica y deportiva de varias familias barcelonesas que, desde hace un siglo, han venido sembrando entre nosotros la buena semilla del deporte lúdico, primero, y del deporte en su vertiente competitiva, después, hasta llegar al actual momento en que el deporte vive su más vasta proyección internacional. Ricardo Cabot, Josep Maria Vidal Ribas, Joan Ventosa i Calvell, Josep Elias i Juncoas, J. A. Trabat, Jaume Mesures, Josep Mesalles y muchos otros, entre los que se encuentran también Santiago Güell y López, Bernardo Picornell y Hans Gamper, son los que dieron los primeros pasos en este recorrido triunfal que ha culminado en el gran éxito de los Juegos Olímpicos de Barcelona. Hay alguno de estos nombres como los Cabot, los De la Riva y los Güell que han mantenido durante generaciones su devoción a los ideales de paz, convivencia y fraternidad que representa el olimpismo desde su establecimiento en 1894.

Y quiero referirme aquí especialmente a la familia Güell, a la dinastía olímpica de los Güell,

que ha mantenido su fervor olímpico durante cuatro generaciones, conservando una fidelidad perenne a todo lo relacionado con el olimpismo. No es posible olvidar su singular aportación al deporte catalán y español. Santiago Güell y López, barón de Güell, fue presidente de una de las asociaciones deportivas más antiguas de España, el Círculo Ecuestre de Barcelona, fundado en 1856, cuyo local social de la Rambla de Santa Mónica no estaba lejos del hipódromo barcelonés de Can Tunis. Por cierto que el Ecuestre está

renaciendo de sus propias cenizas y esperamos que se convierta en uno de los centros culturales y sociales más importantes de la ciudad. El barón de Güell fue un excelente jinete y con su caballo "Aga Noi" participó en las competiciones hípiacas del parque de la Ciudadella y del mencionado hipódromo.

Fue también uno de los fundadores de los Juegos Mediterráneos, cuya primera edición tuvo lugar en 1951 en Alejandría. Gracias a su prestigio personal, la segunda edición de éstos se celebró en Barcelona en 1955, constituyendo la primera proyección seria a nivel internacional de nuestro deporte. Su única hija, Adela Güell, es una de las damas que con mayor fidelidad han seguido al movimiento olímpico. La recuerdo asistiendo acompañada de su marido, Pedro Ibarra MacMahon, miembro del Comité Internacional

Olímpico, a muchísimas reuniones cuando yo era simplemente un aspirante a ingresar en el cóndave más importante del deporte mundial. Con su encanto, elegancia y don de gentes, Adela se impuso en los círculos olímpicos como una de sus mujeres más brillantes.

Siguiendo el criterio poco feminista que mantuvo hasta su muerte el barón Pierre de Coubertin, el olimpismo practicaba en aquel tiempo una política nada proclive a la admisión de las mujeres en el COI. Por ello, Adela Güell no pudo entrar en él, pues méritos, vocación y conocimientos jamás le faltaron. Su marido, el actual marqués de MacMahon, fue nombrado miembro del alto organismo olímpico en 1952, habiendo ocupado dicho cargo hasta su dimisión el año 1985.

Es un hombre altamente respetado por todos los miembros del COI, que vivieron en él al continuador de la excelente labor que había emprendido su suegro, el barón de Güell. Su vasta cultura, carácter cosmopolita y dominio de los idiomas le convirtieron en un magnífico embajador olímpico español muy apreciado por sus colegas.

▼
Pero la dinastía de los Güell continúa en la persona de Victoria Ibarra Güell, actual baronesa de este título catalán, que ha seguido siempre muy de cerca la inquietud deportiva de nuestro país. "Vicky" sigue en la brecha siendo miembro del Comité Olímpico Español desde hace mucho tiempo. Su infatigable labor durante el periodo de candidatura de Barcelona a los Juegos de la XXV Olimpiada resultó extraordinariamente eficaz, pues era una de las personas que, por tradición familiar, mejor conocían a los miembros de la familia olímpica, quienes siempre encontraron las puertas abiertas en su casa de las afueras de Madrid.

Vicky aseguró el relevo olímpico de la dinastía llamando Olimpia a su tercera hija. El bautismo dio sus frutos y Olimpia Oriol Ibarra es profesora de deportes, asidua de los cursos de la Academia Olímpica Internacional y destacada voluntaria durante los Juegos de Barcelona. Como hemos visto, los descendientes del primer barón de Güell siguen manteniendo el calor olímpico de una alga extirpe siempre vinculada con el deporte. Una dinastía ejemplar nacida en Barcelona, proseguida en Bilbao y continuada en Madrid. ♦

JUAN ANTONIO SAMARANCH,
marqués de Samaranch

JOAN ANTONI SAMARANCH, DESPRÉS DELS JOCS DE 1992, VA ESCRIURE UN ARTICLE HOMENATJANT LA MEMÒRIA DE SANTIAGO GÜELL I RECORDANT LA VINCULACIÓ AMB L'OLIMPISME DE LA SEVA DESCENDÈNCIA